

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL VE DİJİTAL OLMAYAN MATERYALLERİ
SEÇİM VE KULLANIM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

Kamile KÖDE

Danışman
Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR

Konya 2020

TEŞEKKÜR

Eğitim ğretim sreği içerisinde hedeflenen öğretimin gerçekleştirilebilmesinde en etken kişi olan öğretmenlerin ders içerisinde aktifliği sağlayabilmek ve verimi artırabilmek için kullandıkları ğretim materyalleri oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin bu materyalleri seçim ve kullanım kriterleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamız boyunca bilgi, yardım ve desteğini hiç esirgemedен yol gösteren değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR'a, tez savunmama katılıp beni dinleyen, yönlendiren ve kıymetli fikirlerini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Yakup YILMAZ hocama ve Dr. Öğr. Üyesi Ali BATTAL hocama teşekkür ederim.

Ayrıca hayatım boyunca ve araştırmamızı gerçekleştirirken karşılaştığım zorluklara karşı pes etmek üzereyken yılmadan yoluma devam etmem için desteklerini ve sevgilerini esirgemeyen, her daim arkamda olan ve g bulduğum babam Sedat KDE, annem Yasemin KDE, kardeşlerim Selahattin KDE ve Rabia KDE ile nişanlım Yasin ISSI' ya saygı, sevgi ve teşekkürü borç bilirim.

Kamile KDE
KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ KABUL	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar	ix
ŞEKİLLER.....	x
EKLER.....	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT.....	xiii
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Varsayımlar.....	5
1.5 Sınırlılıklar	6
2 ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1 Öğretim Materyali.....	7
2.1.1 Dijital Olmayan Materyaller	7
Diğer yandan materyaller konusunda gruplandırılacak bir diğer grup ise dijital materyallerdir.....	9
2.1.2 Dijital Materyaller.....	9
2.2 Dijital ve Dijital Olmayan Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar	13
2.2.1 Dijital Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili Çalışmalar ..	13
2.2.2 Dijital Olmayan Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili Çalışmalar	15
3 YÖNTEM	17
3.1 Araştırmanın Modeli.....	17
3.2 Araştırmanın Katılımcıları	17
3.3 Verilerin Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	18
3.4 Verilerin Analizi	19
4 BULGULAR.....	21

4.1 Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlardaki Teknolojik İmkanlar	21
4.2 Katılımcıların Dijital Teknolojiyi Ders Esnasında Kullandıkları Aşamalar.....	22
4.3 Derste Kullanılan Materyallerin Seçiminde Etkili Olan Faktörler	24
4.4 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Sağladığı Avantajlar.....	26
4.5 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Neden Olduğu Dezavantajlar	28
4.6 Ders Sürecinde Materyal Seçimini Etkileyen Faktörler	31
4.7 Öğretmenlerin Gelişmesi Noktasında Dijital ve Dijital Olmayan Materyal Kullanımı Konusunda Katılımcı Önerileri.....	32
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	36
5.1 Sonuç ve Tartışma.....	36
5.2 Öneriler	43
5.2.1 Yapılacak Çalışmalara Yönelik Öneriler	43
5.2.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler	44
KAYNAKÇA.....	45
EKLER.....	50
ÖZGEÇMİŞ	60

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam 73 sayfalık kısmına ilişkin, 28/08/2020 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %10 olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

28/08/2020

Kamile KÖDE

Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

28/08/2020

Kamile KÖDE

KISALTMALAR

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

ISTE: Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SB: Sağlık Bakanlığı

TAM: Teknoloji Kabul Modeli

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

TABLÖLAR

Tablo 3.1 Cinsiyete Göre Araştırmaya Katılan Kişi Sayısı ve Meslek Kıdem Yılları ..	18
Tablo 4.1 Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlardaki Teknolojik İmkanlar.....	21
Tablo 4.2 Katılımcıların Dijital Teknolojiyi Ders Esnasında Kullandıkları Aşamalar..	22
Tablo 4.3 Derste Kullanılan Materyallerin Seçiminde Etkili Olan Faktörler	24
Tablo 4.4 Derste Kullanılan Teknolojilerin Çocuklar Dikkate Alındığında Sağladığı Avantajlar.....	26
Tablo 4.5 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Neden Olduğu Dezavantajlar	29
Tablo 4.6 Ders Sürecinde Materyal Seçimini Etkileyen Faktörler	31
Tablo 4.7 Öğretmenlerin Gelişmesi Noktasında Dijital ve Dijital Olmayan Materyal Kullanımını Konusunda Öneriler.....	33

ŞEKİLLER

Şekil 2.1 Dijital olmayan materyaller	9
Şekil 2.2 Dijital materyaller	10
Şekil 2.3 Davis teknoloji kabul modeli.....	11

EKLER

EK- 1 Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Onayı.....	50
EK- 2 Necmettin Erbakan Üniversitesi Etik Kurul İzin Belgesi	56
EK- 3 Veri Toplama Aracı	58

ÖZET

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL VE DİJİTAL OLMAYAN MATERYALLERİ SEÇİM VE KULLANIM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

Kamile KÖDE

Bir süreç olarak kabul edebileceğimiz eğitim içerisinde öğrencilere öğretim anlamında hedeflenen şekilde bilgi aktarımı yapılmaya çalışılmaktadır. Bu bilgiler uzman görüşler tarafından bir plan çerçevesinde düzenlenmekte ve her öğretmen bu plan dahilinde öğreteceği konuyu iletmektedir. Planla belirlenen bu içeriklerin aktarımını en güzel ve en etkin şekilde yapmak ise öğretmene kalmış en önemli görevlerden bir tanesi olmaktadır.

Ders içeriklerini öğrenciye aktarırken hedeflere yaklaşabilmek ve kalıcılığı sağlayabilmek için çeşitli öğretim materyalleri geliştirilmektedir. Çağın ilerlemesinin bir etkisi olarak bu öğretim materyalleri de zaman içerisinde değişim ve gelişim göstermektedir. Çağın en büyük değişimleri yaşadığı teknoloji de insanlığın bütün yaşamına dokunduğu gibi eğitim öğretim süreci içerisinde kendisini göstermektedir. Çocukların ilgi ve istekleri yaşamlarının bir parçası olan teknolojiye ve teknolojik faaliyetlere karşı artmaktadır. Buna yönelik yeni teknoloji tabanlı öğretim materyalleri geliştirilmektedir.

Öğrencinin teknolojiye ilgisinin artmasının yanında öğretmenlerin de bu gelişmeleri takip etmeleri ve öğrencilerin bu durumlarını göz önünde bulundurmaları istenmektedir. Bu yönden dijital materyallere dersleri içerisinde yer vermeleri önem arz etmektedir. Ancak bunun yanında grup çalışmalarını desteklemesi, yaparak yaşayarak öğrenmeye katkı gibi birçok özelliği de dijital olmayan materyallerin barındırdığı yapılan çalışmalar sonucunda görülmektedir.

Yapmış olduğumuz bu çalışma ile Konya ili içerisinde yer alan Faik Altıoklar İlkokulu ve İhsan Özkaşıkçı İlkokulu'nda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, eğitim öğretim süreci içerisinde dijital veya dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterleri öğrenilip daha önceki akademik çalışmalar da incelenerek yorumlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bütün dersleri kapsayan bir görev alanı olan sınıf öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile açık uçlu sorular yöneltilerek görüşleri alınmış ve verilen cevaplar ortak paydalarda birleşen başlıklar halinde tablo haline getirilmiştir.

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda bazı öğretmenlerin dijital olmayan materyallerle ders işlemeyi olumlu görüp dijital materyalleri tembelleştirmesi, kullanım zorluğu gibi sebeplerden dolayı ders esnasında kullanmak istemedikleri bazı öğretmenlerin ise tam tersi dijital materyallere ders içerisinde sık sık yer verilmesi gerektiği dijital olmayan materyallerin önemini kaybettiği görüşünde oldukları görülmektedir. Bunların yanı sıra dijital ve dijital olmayan materyalleri ders içerisinde birbirlerinin destekleyicisi ya da ders ve konu gibi faktörlerin ihtiyacına göre seçim yapılması gerektiği düşüncesinde olan öğretmenlerin olduğu sonucuna da ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Materyal, Dijital Olmayan Materyal, Öğretim Materyalleri.

ABSTRACT

Department of Computer Education and Instructional Technology
Computer and Instruction Technology Education Program
Master Thesis

EXAMINING THE SELECTION AND USE CRITERIA OF DIGITAL AND NON-DIGITAL MATERIALS OF TEACHERS

Kamile KÖDE

In the education, which we can accept as a process, it is aimed to transfer information to students in a targeted manner in terms of teaching. This information is organized by expert opinions within the framework of a plan and each teacher advances the subject he / she will teach within this plan. It is one of the most important duties left to the teacher to transfer these contents determined with the plan in the most beautiful and effective way.

Various teaching materials are developed in order to be able to approach the objectives and ensure permanence while transferring the course contents to the student. As an effect of the advancement of the age, these teaching materials also change and develop over time. The technology, in which the biggest changes of the era are, touches the whole life of humanity and manifests itself in the education and training process. Children's interests and aspirations are increasing against technology and technological activities that are a part of their lives. New technology-based teaching materials are being developed for this.

In addition to the increase in the student's interest in technology, teachers are also asked to follow these developments and to take these situations into account. In this respect, it is important that they include digital materials in their courses. However, many features such as supporting group work and contributing to learning by living by doing can be seen as a result of the studies carried out by traditional materials.

The aim of this study is to teach the classroom teachers who work in Faik Altıoklar Primary School and İhsan Özkaşıkçı Primary School, located in Konya, to learn about the selection and usage criteria of digital or non-digital materials and to examine them in previous academic studies. For this purpose, the classroom teachers, who have a task area covering all the lessons, were asked to receive their opinions by asking open-ended questions with the semi-structured interview form, and the answers given were tabulated as titles that meet on the common denominator.

In line with the opinions of the participants, it is seen that some teachers do not want to use them during the lesson due to reasons such as non-digital materials, making them lazy and lazy digital materials, and because of the difficulties of use, some teachers, on the contrary, are of the opinion that traditional materials, which should be frequently included in the lesson, lose importance. In addition to these, it is concluded that there are teachers who think that digital and non-digital materials should be chosen in accordance with the needs of factors such as lessons and subjects.

Keywords: Digital Material, Non-Digital Material, Teaching Materials.

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Bu bölümde araştırma konusu, araştırma problemini net olarak belirten problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem Durumu

Geçmişten günümüze kadar eğitime dair birçok tanımla karşılaşılmalıdır. Eğitimci sayısı arttıkça fikirler ve düşünceler arttığı için eğitimin tanımında da artış ve değişimlere rastlanmaktadır. Eğitimin insan olgunlaşmasının en iyi yolu olduğu, insanın gizil güçlerinin geliştirilmesi gibi birçok şekilde açıklandığı görülmektedir (Ayas, Çimer vd., 2013). Eğitime bakış açısının düşünce ve uygulamalarda meydana getirdiği değişikliklerin incelendiği bir çalışmada Ertürk'ün eğitimi, bireyin kendi yaşantıları yoluyla, davranışlarında kasıtlı değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımladığı belirtilmektedir (Özçelik, 1988).

Eğitimle ilgili yapılan tanımlamalarda eğitimin bir süreç olduğu belirtilmektedir. Bu süreç içerisinde de dahil olan öğrenme ise bireyin çevresi ile etkileşim içerisinde girmesi ve çevresinde karşılaştığı uyarımları kendi zihninde anlamlandırıp içselleştirmesi ile davranış değişikliği yaşaması olarak tanımlanabilmektedir (Fidan & Erden, 1994). Eğitim öğretim sürecinin daha verimli geçmesi için süreç içerisinde ilgili öğretim materyalinin kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Süreç içerisinde materyal kullanımı öğrenciler üzerinde, sürece aktif katılımı sağlama, düşünme becerilerini geliştirme, derse olan ilgi ve isteği artırma gibi sonuçlar doğurmaktadır (Kablan, Erkan, ve Topan, 2013).

Öğretim materyalleri, araçların amaca uygun hale getirilmesiyle meydana gelmektedir. Örneğin yazı tahtası kendi başına bir araçken üzerine tebeşir veya tahta kalemiyle derse uygun içerikler yazılması sonucu bir öğretim materyali haline gelmekte ve öğretim sürecini zenginleştirerek öğretilen konunun daha kalıcı, öğretici ve canlı olmasına destek sağlamaktadır (Demiralp, 2007). Bu sebepten dolayı derslerde kullanılan materyaller, belirlenen öğretim hedeflerine daha sağlıklı bir şekilde ulaşılması hususunda öğretmenlere ve öğrencilere yardımcı olmakta ve eğitim sürecinin bir parçası olmaktadır.

Öğretim materyalleri hazırlanırken çeşitli ilkeler göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Yani bu materyallerin hazırlanması alelade değil, istenen ve belirlenen hedeflere ulaşmaya yönelik olması beklenmektedir. Anlamlılık ilkesi, görelilik ilkesi, basitlik ilkesi, öğrenciye uygunluk ilkesi gibi ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanan materyaller öğretimin amaçlarına uygun olarak geliştirilmesi gerekmektedir (Yağcı, Çelik vd., 2014). Bu ilkeler istenilen davranışı elde etmeye yönelik olarak oluşturulduğuna göre yine materyalin seçiminde de amaçlanan şey ne ise ona göre bir karar verilmesi gerekmektedir.

Öğretimde yöntem, araç ve materyal birbirine bağımlı olarak ve sistematik bir şekilde seçilmelidir. Seferoğlu (2006) bu konuyla ilgili yaptığı çalışmada öğrenme sürecinde gerçekleştirilmesi istenen öğrenme etkinliğine uygun bir yöntemin seçilmesi gerektiği, daha sonra da bu yönteme uygun bir araç seçiminde bulunulması ve seçilen araca uygun materyallerin üzerinde durulması gerektiğini belirtmektedir.

Teknoloji ve eğitim günümüz bilgi çağıının birbirini etkileyen iki dinamiği olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimde görülen gelişmeler insan ögesine bağlı olarak gelişen teknolojinin gelişim sınırlarının artmasına katkı sağlarken aynı şekilde teknolojide görülen gelişmeler de eğitimin kalitesi ve işlevini artırabilmektedir (Kurtde Fidan, 2008).

Teknolojide görülen gelişmelerle birlikte derslerde kullanılan materyaller oluşum ve uygulama bakımından farklılığa uğramakta ve dijital materyal kavramı gündeme gelmektedir. Dijital ya da dijital olmayan materyaller ile süreç içerisinde bireylerin bilgiyi tek bir kaynaktan alıp ezber bir mantık geliştirerek kavraması yerine bilgiye ulaşma yollarını bilen, ulaştığı bilgileri uygun alanlarda kullanabilen ve sorunlarla karşılaştığında uygun çözüm yöntemleri geliştirebilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlara ulaşabilmek ve öğrencinin ders içerisindeki aktif katılımını artırabilmek için kullanılacak olan materyalin derse uyumu, güncelliği ve etkililiği oldukça önem arz etmektedir (Karamustafaoğlu, 2006).

Öğretim materyalleri tasarlanırken ilk olarak hedef analizinin yapılab hedef alanının belirlenmesi gerekmektedir. Hedefin bilişsel, psikomotor, duyuşsal alanlarından hangisine hizmet etmesi gerektiği belirlendikten sonra materyal tasarımına

karar verilmeli ve materyal kullanımı sırasında da bu unsurlar dikkate alınmalıdır (Seferoğlu, 2006)

Materyal tasarlanması ve kullanılmasında önemli ölçütlerden biri de öğretmenin materyale karşı olan tutum ve yeteneğidir. Samancıoğlu ve Summak (2014) öğretmenlerin ders esnasında teknoloji kullanımlarını etkileyen durumları araştırmak üzere yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde teknoloji kullanımlarının büyük bir oranla eğitimcilerin kişisel bilgisayar kullanım becerileri ve kendilerine has olan öğretim yaklaşımlarına bağlı olduğu sonucuna vardıklarını belirtmektedirler.

ISTE (Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları)'ye bakıldığında "bilgi çağı" kavramı üzerinde durulmakta ve gelişen teknolojinin eğitim alanında uygulanması hususunda öğretmenlerin gerekli yeterliliğe sahip olması beklenilmektedir. Öğrenci ve öğretmen her ikisinde teknoloji kullanımı konusunda donanımlı olmaları beklenirken öğretmenin öğrenciye göre teknoloji kullanımında daha fazla beceri ve yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Orhan, Kurt, Ozan, Som Vural, ve Türkan, 2014).

Ulaş ve Ozan (2010)'ın sınıf öğretmenleriyle yapmış oldukları çalışma göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin yaşları, mesleki kıdemleri, görev yaptıkları kurum türü, sınıf içerisinde bulunan öğrenci sayısı gibi etkenler ders içerisinde kullanılacak materyal seçiminde önem arz etmekte olduğu görülmektedir.

Daha önce yapılmış olan çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin ders esnasında kullandıkları materyalleri çeşitli kriterlere göre seçmeleri gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu kriterler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçları, ilgi, yeteneklerine göre, öğretmenlerin tutumları ve becerilerine göre veya dersin hedef ve ihtiyaçlarına göre birçok duruma bağlı olarak belirlenebilmektedir. Bir materyalin seçiminde gerekli olan kriterler göz önünde bulundurulmadığında ders veya konuyla ilgili eğitim öğretim süreci içerisinde belirlenen hedeflere ulaşılamama gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle seçilecek ve ders esnasında kullanımı sağlanacak materyalin her koşul göz önünde bulundurularak duruma uygun bir şekilde seçilmesi gerekmektedir. Diğer yandan dersin doğası, öğretmenin bilgi, beceri ve tutumu, sahip olunan imkanlar gibi bazı etmenlerin de seçilen materyal üzerinde önemli faktör olduğu düşünölmektedir. Bu çalışma ile de öğretmenlerin materyalin seçim ve kullanımıyla ilgili gerekli gördükleri

kıstaslar belirlenmeye ve bu konulara ne kadar dikkat edildiği hususunda bilgi alınmaya çalışılmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmaktadır.

1. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki teknolojik imkanları nelerdir?
2. Öğretmenler dijital materyali öğretim sürecinin hangi aşamasında kullanmaktadırlar?
3. Dijital veya dijital olmayan materyal seçiminde öğretmenleri etkileyen faktörler nelerdir?
4. Çocuklar dikkate alındığında dijital ve dijital olmayan materyal kullanımının sağladığı avantajlar nelerdir?
5. Çocuklar dikkate alındığında dijital ve dijital olmayan materyal kullanımının sağladığı dezavantajlar nelerdir?
6. Bir dersin işlenmesi sürecinde dijital veya dijital olmayan materyallerin seçim ve kullanımı konusunda hangi faktörler öğretmen üzerinde etkili olmaktadır?
7. Öğretmenlerin gelişme noktasında dijital ve dijital olmayan materyal kullanımı konusunda öğretmenler hangi önerilerde bulunmaktadır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Öğretim materyalleri, eğitim ve öğretim süreci içerisinde, ders esnasında öğretilecek konunun soyutluğunu somutlaştırarak ve içeriği basit hale getirerek öğrenmeye öğrencinin daha kolay öğrenmesine büyük katkıda bulunmaktadır (Yalın, 2003). Bu yardımcı materyaller, kalem, çalışma yaprakları, kitaplar gibi geleneksel olarak yıllardır kullanılan araçlar olabileceği gibi internet sayfaları, bilgisayar, CD' ler, elektronik tahta gibi içerisinde teknoloji barındıran araçlar da olabilmektedir (Ünlü, 2017).

Teknoloji hayatımızın her alanında karşımıza çıktığı gibi eğitim alanında da içerik oluşturma ve dersi sunma aşamasında materyal oluşturma ve bu materyali sunma gibi konularda karşımıza çıkmaktadır. Materyal kullanımı dersin kalitesini artırma, konunun anlaşılabilirliği ve öğrenilebilirliğini artırma gibi birçok hususta öğretmenlere yardımcı olmaktadır. Bu durum sonucu dijital materyal adını verdiğimiz teknolojik ders araç gereçleri ortaya çıkmaktadır. Ancak bazen öğretmenlerin ve öğrencilerin yeni teknolojilere adapte olmaması, ders içeriğinin yaparak yaşayarak öğrenmeye daha uygun olması, teknik sorunlar gibi nedenlerle bu dijital teknolojilerin kullanılması uygun olmayabilmektedir. Tüm bunlar göz önüne alınarak birden çok ders ve konu alanıyla iç içe olan sınıf öğretmenlerinin dijital veya dijital olmayan materyal kullanımında tercihlerini hangi sebeplere dayandırarak yaptıkları üzerine veriler toplanıp Davis(1989) 'in Teknoloji Kabul Modeli(TAM) 'ni oluşturan bileşenler de göz önünde bulundurularak yorumlanmaktadır.

Ders içerisinde öğretmenin konu anlatımını desteklemek amacıyla materyal kullanması daha anlaşılır ve daha zengin öğrenme sağlamak ve böylelikle öğrenci merkezli eğitimi desteklemektedir (Garfield ve Ahlgren, 1988). Derslerin daha etkin, öğrenci katılımının daha yüksek olması için derslerde materyal kullanımı oldukça önemli görülmektedir. Derslerde materyal kullanımı ile işlenen konular somutlaştırılırken öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme imkanı verildiğinden dolayı öğrenciler üzerinde derin izli ve uzun süre kalıcı yaşantılar sağlanabilmektedir.

Materyal seçilirken sadece dijital materyal kullanma ya da sadece dijital olmayan materyale yönelme doğru bir davranış olmayacaktır. Çünkü materyal seçimi yapılırken seçilecek materyalin amaca ve konuya uygunluğu, öğrenciye ve öğretmene uygunluğu, kullanma kolaylığı sağlaması, sağlanabilirliği, konunun işlenmesi ve amaçların gerçekleşmesine yardımcı olma durumu, öğrenmelerin doğru ve sağlıklı olmasına destek sağlaması, zaman yönünden ve ekonomik yönden tasarruf sağlaması gibi özellikleri önem arz etmektedir (Dindar & Yaman, 2003). Elde edilen bulgular dijital ve dijital olmayan materyallere yönelik bakış açısı kazandırması, bu konuda yeni araştırmalara ışık tutması açısından önemli görülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Bu çalışma, çalışma grubunu oluşturan katılımcıların öğretmen olma sürecinde hepsinin aynı aşamalardan geçtiği (eğitim bilimleri derslerine hakim olmak,

öğretmenlik staj uygulaması geçirmek gibi), dijital ve dijital olmayan materyaller hakkında bilgi sahibi oldukları varsayımlarına dayandırılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu çalışma 2019-2020 yılında Konya ili içerisinde yer alan Faik Altıoklar İlkokulu ve İhsan Özkaşıkçı İlkokulu'nda görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır. Bu çalışma için veri kaynağı olarak sınıf öğretmenlerinin seçilmesinin nedeni, sınıf öğretmenlerinin birden çok ders ve konuyu öğrenciye sundukları ve her dersin ve konunun kendine özgü materyal seçimine ihtiyacı olması durumları göz önünde bulundurularak en geniş ve zengin sonuçlara sınıf öğretmenlerinden toplanacak bilgilerden ulaşılabileceğidir.

BÖLÜM 2

2 ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Konu ile ilgili alan yazın ve bu konuda yapılan çalışmalar araştırılmış ve aşağıda verilmiştir.

2.1 Öğretim Materyali

Öğretmenlerin konu içerisindeki kavramları soyut durumda iken somutlaştırarak vermesidir. Materyaller sayesinde soyut olan kavramları somutlaştıran öğrencilerin yaratıcı düşünceleri gelişmekte ve hayal dünyaları zenginleşmektedir (Moyer, 2001).

Öğretim materyalleri, sunulacak içeriği kapsayan araçlar olarak tanımlanabilmektedir (Gülbahar, 2008). Bu materyallerin ders içerisinde kullanımı dikkat çekmesi, konuyu soyutluktan çıkarıp somutlaştırması, içeriği basitleştirmesi, çoklu öğrenme ortamı sağlaması, ekonomiklik gibi birçok sebepten dolayı önemli görülmektedir (Yalın, 2010).

2.1.1 Dijital Olmayan Materyaller

Öğretim süreci içerisinde kullanılmak üzere öğretmenlerin öğrencileri hedef davranışa ulaştırmak amacıyla kullandıkları öğrencinin yaparak yaşayarak öğrendiği, birebir etkileşimde bulunduğu genellikle günlük yaşamda da kullanılan boncuk, fasulye, para gibi materyaller yer almaktadır (Yetkin Özdemir, 2008). Bu tarz teknolojik ortamlar işin içine katılmadan kullanılan materyallere dijital olmayan materyaller denilebilmektedir.

Öğretim materyalleri basit, çabuk anlaşılabilir yapıda olabileceği gibi hazırlanması ve kullanılması yüksek teknoloji gerektiren yapıda da olabilmektedir. Bu bağlamda ders içerisinde kullanılabilir öğretim materyalleri, kitaplar, broşürler gibi yazılı gereçler ve tablolar, grafikler, resimler gibi basılı materyaller ile bilgisayarlar, web sayfaları gibi teknolojik materyaller olabilmektedir (Kaya, 2006).

Bu çalışma kapsamında elektronik olmayan materyaller dijital olmayan materyal olarak kabul edilmektedir. Katılımcılara bu bağlamda sorular yöneltilmiştir. Dijital olmayan materyallere ders kitapları, resimler gibi basılı materyaller ile sayı boncuğu, fasulye, harita, dünya küresi gibi elektronik olmayan materyaller örnek verilebilmektedir.

2.1.1.1 Eğitimde Dijital Olmayan Materyallerin Kullanımının Avantajları

- Eğitimde somut materyallerin kullanımı çocukları kendi kendilerine düşünmeye itmekte ve çocuklara bu konuda cesaret vermektedir (Kelly, 2006).
- Dijital olmayan, somut nesnelerin kullanımı öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmektedir (Kelly, 2006).
- Özellikle küçük yaşta olan çocuklar somut materyallerle daha anlamlı bir öğrenme gerçekleştirmektedirler (Clements, 1999).
- Bu materyaller öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Clements, 1999;Thompson, 1994).
- Somut nesnelerin kullanımı yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlamaktadır (Clements, 1999;Thompson, 1994).
- Bu materyaller kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadırlar. (Clements, 1999;Thompson, 1994).

2.1.1.2 Eğitimde Dijital Olmayan Materyallerin Kullanımının Dezavantajları

Gökmen, Budak, ve Ertekin, (2016) yapmış oldukları çalışmasında dijital olmayan materyallerin dezavantajları ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşmaktadırlar.

- Dijital olmayan materyallerin kullanımı fazla zaman almaktadır
- Öğretmenler için sınıf kontrolünün zor olmasına neden olmaktadır
- Bu nesnelere çocuklar tarafından oyuncak olarak algılanıp amaca ulaşamamasına neden olabilmektedir.
- Anlatılacak içeriğe uygun materyallerin bulunması zor olmaktadır.
- Bu öğrenme materyallerinin organizasyonu zor olabilmektedir.
- Materyalin istenilen sayıda olmaması, sınıf içerisinde kargaşalara neden olabilmektedir.

Yine bu çalışmaya benzer olan Yazlık (2018)'e ait çalışmaya bakıldığında dijital olmayan materyallere ait dezavantajlara şunlar da eklenebilir:

- Dijital olmayan materyaller öğrencilerin dikkatlerinin çabuk dağılmasına neden olabilmektedir.
- Konuyu somut hale getiren bu materyaller öğrencilerin soyut düşünce becerisini köreltebilmektedir.
- Kavram yanlışlarına sebep olabilmektedir.

- Materyaller öğrenci seviyelerine uygun olmayabilmektedir.

Şekil 2.1 Dijital olmayan materyaller

Diğer yandan materyaller konusunda gruplandırılacak bir diğer grup ise dijital materyallerdir.

2.1.2 Dijital Materyaller

Günümüzde teknolojinin gelişmesine paralel olarak derslerde kullanılan materyaller de değişim göstermektedir. Teknolojik materyal ya da dijital materyal diyebileceğimiz bu materyallere teknolojinin eğitime etkisinin başladığı süreçten bu yana baktığımızda radyo, tv, projeksiyon, kasetçalar, dvd – vcd, tepegöz, akıllı tahta gibi araçlar aracılığıyla içeriğe uygun olarak hazırlanıp sunulabilen materyaller örnek verilebilir (Güneş, 2012).

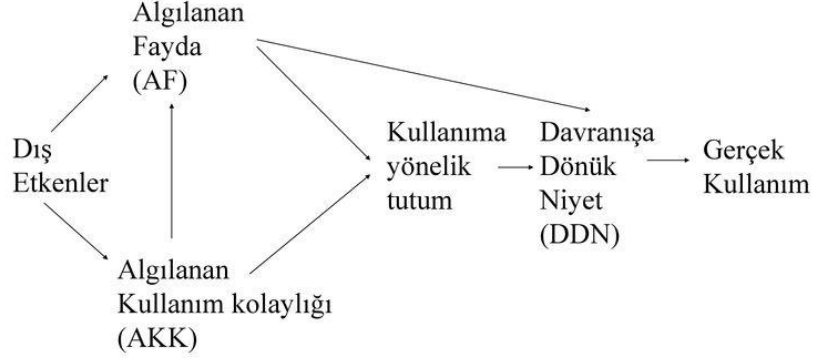
Bu çalışma kapsamında dijital olarak düşünölen materyaller elektronik cihazlara bağlı olarak işleyen materyaller olarak düşünölmektedir. Bilgisayar, projeksiyon, akıllı tahta, eğitici yazılımlar (oyunlar, testler...) gibi materyaller dijital materyal olarak düşünölmektedir.

Şekil 2.2 Dijital materyaller

Dijital ve dijital olmayan materyallerin kullanımının her ikisi için de çeşitli avantaj ve dezavantajlarından bahsetmek mümkündür. Davis (1989) tarafından geliştirilen ve Şekil 2.3’de gösterilen Teknoloji Kabul Modeli içerisindeki “Algılanan Fayda” bileşenine bakıldığında kullanıcılar teknoloji kullanımı neticesinde yaptıkları işteki performans artışları ile ilgili olumlu ya da olumsuz düşüncelere sahip olabilmektedir (B. Turan & Haşit, 2014).

Teknoloji Kabul Modeli (Davis, 1989)

Şekil 2.1 Davis teknoloji kabul modeli

Bu bileşenlerden yola çıkarak diğer çalışmalarda eğitimde teknolojik materyal kullanımının avantaj ve sınırlılıkları incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

2.1.2.1 Eğitimde Dijital Materyal Kullanımının Avantajları

Teknolojinin eğitim sürecine dahil edilmesiyle birlikte meydana gelen avantajları Bolat (2016) çalışmasında şu şekilde sunmaktadır;

- Artık hayatlarımızın bir parçası haline gelen ve her alanda kullanılan internet, bilgisayar, çevrimiçi ağlar ve yazılımlar eğitimde de aktif olarak kullanılmaktadır.
- Ev ödevi yerini evde öğrenme çalışmaları almakta ve böylelikle öğrenciler metabilşsel olarak kendini geliştirmektedir.
- Geleneksel anlamda bir sınıf ortamından bağımsız hale gelmektedir.
- Bireysel öğrenme, bireysel ya da grupla tekrar ve proje çalışmaları öğrenme süreci içerisinde daha etkin gerçekleştirilebilmektedir.
- Geleneksel öğretim uygulamaları ile harcanan süre yerine yaparak-yaşayarak öğrenme ile öğrenci aktivitesi artırılmaktadır.

Bu maddelerin yanı sıra çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olan EBA(Eğitim Bilişim Ağı)' ya ait internet sitesinde dijital materyallerin öğrencilerin bilgiyi öğrenirken aynı zamanda yapılandırmaları ve bilgidan yeni bilgi üretmeleri konusunda ve sözel, görsel, sayısal gibi farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere de hitap ettiği belirtilmektedir (MEB, 2019).

2.1.2.2 Eğitimde Dijital Materyal Kullanımının Dezavantajları

Gülcü (2014) bir dijital materyal hazırlama ve sunum aracı olan etkileşimli tahtalar üzerine yaptığı araştırmada öğretmenlerden topladığı verilerle teknolojinin derslerde kullanımının dezavantajlarını şu şekilde belirlemiştir;

- Yazılım hataları, güncellenmeyen yazılım, kalibrasyona bağlı, sisteme yönelik, donanım kaynaklı, teknoloji kaynaklı, ekipman eksikliği gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir.
- Elektrik kesintisi gibi sebeplerden dolayı zaman kayıpları meydana gelmektedir.
- Donanım ve yazılımda bozulmalarla karşılaşılabilir.
- Hazır doküman ve materyaller öğrenci ve öğretmenleri tembelliğe alıştırebilmektedir.
- Öğrenciler ve öğretmenler teknolojik araçları kullanmada yetersiz kalabilmekte ve bu araçlara zarar verebilmektedir.
- Sağlık açısından düşünüldüğünde ışık, radyasyon gibi uyaranlar kişilerin sağlıklarında olumsuz etkilere sebep olabilmektedir.

Bu bilgilerin yanı sıra Ardıç ve Altun (2017) yapmış oldukları çalışmada dijital materyallerin seçiminin doğru kullanım sağlanması ve yeterli bilgi ve bilince sahip olunması durumlarına göre avantaj veya dezavantaja dönüşebileceğini belirtirken burada asli görevin öğretmenlere düştüğü üzerinde durmaktadırlar.

2.2 Dijital ve Dijital Olmayan Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar

Eğitimcilerin öğretim süreci içerisinde dijital veya dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterleri ile ilgili daha önce yapılmış olan çalışmalar başlıklar altında toparlanmıştır.

2.2.1 Dijital Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili Çalışmalar

Menzi, Önal ve Çalışkan (2012) yaptıkları çalışmada mobil teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımı üzerinde durmuşlar ve bu yönde akademisyenlerin görüşlerine başvurmuşlardır. Çalışmada toplanan verilerle mobil teknolojilerin eğitimde kullanımına yönelik hem olumlu hem olumsuz sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitimde mobil teknolojilerin kullanımı öğrenmeyi desteklemesi, zaman ve mekanda bağımsızlık sağlaması, kullanım kolaylığı, kişilere özgü hale getirilebilmesi, ilgi çekici ve motive edici olması, teknoloji okuryazarlığını geliştirmesi yönünden olumlu olarak görülürken, öğrenciye ve içeriğe uygun olmaması, eğitimde fırsat eşitliği ve yüz yüze iletişimi olumsuz etkilemesi konularında olumsuz sonuçlara neden olduğu üzerinde durulmuştur.

Öğretim süreci içerisinde dijital materyallerin seçim ve kullanımını etkileyen önemli hususlardan bir tanesinin de öğretmenlerin bilgi, tutum ve becerileri olarak görülmektedir. Öğretmenlerin bu bağlamda teknolojiyi ne denli kabul ettiklerine yönelik Davis'in teknoloji kabul modelinden hareketle yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu konuyla ilgili Avcu ve Gökdaş (2012)'in çalışmaları incelendiğinde öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin kabul ve kullanım niyetleri üzerinde durulduğu görülmektedir. İlköğretim ikinci kademe öğretmenleri ile yapılan bu çalışmada öğretmenlerin derslerinde dijital teknolojilerini kabul ve kullanım niyetlerinin orta düzeyde olduğu belirtilmektedir. Bunun yanında uygulamalı alanlarda görev yapan öğretmenlerin sosyal bilgiler alanında görev yapan öğretmenlere göre BİT(Bilgi ve İletişim Teknolojileri)'i kullanım kolaylığı algılarının daha yüksek olduğu araştırmadan elde edilen bulgular arasında gösterilmektedir. Turan ve Çolakoğlu (2008) öğretim elemanlarının teknolojiyi kabul ve kullanımları üzerine yaptıkları çalışmada, yeni teknolojilerin eğitim ve öğretimde işbirliğini ve iletişimi güçlendirmekte, uygulamanın esnekliğini ve kolaylığını arttırmakta olduğu bilgilerine yer vermektedirler. Bilişim ve iletişim teknolojilerinin derslerde uygulanmasının kullanışlı ve faydalı olduğu öğreticilere doğru bir şekilde anlatılırsa eğitim içerisinde dijital teknolojilerin daha fazla

kullanılabileceği üzerinde durmaktadırlar. Yine Turan (2011)' a ait tez çalışması incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımının teknoloji kabul modeli göz önünde bulundurularak incelendiği görülmektedir. Çalışmada öğretmenlerin kurum içerisinde sahip oldukları teknolojik araçların önemi üzerinde durulmakta ve bu yönde toplanan veriler sonucunda öğretmenlerin teknolojik imkan olarak en çok bilgisayar daha sonra da internet teknolojisine ulaşabildikleri sonucunun elde edildiği görülmektedir. Yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik tutumları onların teknoloji kabul niyetlerini olumlu ve anlamlı bir şekilde etkilediği sonucunun elde edildiği görülmektedir.

Akbıyık ve Coşkun (2013) günümüzde oldukça yaygın olarak kullanılan sosyal medya araçlarının eğitimde kullanılması ve öğrencilerin sosyal medya araçlarını bir uzaktan eğitim aracı olarak kullanılması konusundaki niyetleri, endişeleri ve beklentileri üzerine araştırmalarda bulunarak bir model çalışması oluşturmuşlardır. Koçak Usluel, Özmen, ve Çelen (2015) eğitimde BİT'in entegrasyonu süreci ile ilgili yapılan çalışmaları inceleyip bu çalışmalar üzerinden çıkarımda bulunmuşlardır. Çalışmalarında Türkiye'de FATİH projesine bağlı olarak eğitimde teknoloji ve donanım kullanımının arttığını belirtmektedirler.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin dijital materyalleri seçim ve kullanımlarını etkileyen sebeplere bakıldığında bu materyallerin öğrenmeyi desteklemesi, zaman ve mekana bağımlılıktan kurtarması, öğrencilere özgü kişiselleştirilebilmesi, ilgi çekmesi, kolay kullanılması, öğrenciyi motive etmesi, günümüz şartlarından dolayı gerekli hale gelen teknoloji okuryazarlığını geliştirmesi ve öğretmenlerin bu materyallere yönelik bilgi, tutum ve becerileri ile bu materyallerin projelerle desteklenmesi eğitimcileri konu anlatımı sırasında bu materyallere yönelttiği görülmektedir. Ancak dijital materyallerin okullarda ve çevrede bulunan teknolojik imkanlara bağlı olması sebebiyle eğitimde fırsat eşitliğine engel olması, öğrenciye ve içeriğe uygun olmayabilmesi, yüz yüze iletişimin önüne geçmesi, öğretmenlerin bu materyallerle ilgili bilgi eksikliğine sahip olmasından dolayı bu materyalleri dışlayıcı tavırları ya da bu materyallere karşı yeteneklerinin gelişmemiş olması öğretim sürecinde dijital materyallerin seçimi ve kullanımı konusunda öğretmenlerin olumsuz düşüncelerine sebep olabildiği sonuçlarına ulaşılmaktadır.

2.2.2 Dijital Olmayan Materyallerin Seçim ve Kullanım Sebepleri İle İlgili

Çalışmalar

3 branaşa (ilköğretim matematik, sınıf, okul öncesi) ait öğretmen ve öğretmen adaylarıyla birlikte yapılan matematik öğretiminde sanal – fiziksel manipülatiflere bakış açılarının karşılaştırılması üzerine olan çalışmada öğrenci motivasyonunu artırması, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasına daha çok katkı sağlaması, öğrencinin merakını artırması, zaman tasarrufu, farklı problem oluşturma ve çözme becerisini geliştirmesi, öğrenmeyi kolaylaştırması ve zevkli olması gibi sebeplerden dolayı ilköğretim matematik ve sınıf öğretmenleri sanal manipülatifleri daha çok tercih ettiklerini belirtilirken okul öncesi öğretmenleri fiziksel manipülatifleri daha yararlı bulduklarını belirtilmektedir (Akkan ve Çakıroğlu, 2011). Okul öncesi öğretmenlerinin bu tutumları öğrencilerinin yaş gruplarından kaynaklı olabilir şeklinde yorumlanabilir.

Türkçe eğitiminde karikatür kullanımının eğitimdeki yerini araştırmaya yönelik yapılmış olan çalışmada içeriğin aktarılmasında karikatür kullanımının etkili olabilmesi için öğrencinin verilen mesajı algılayabilmesi gerekmekte olduğu belirtilmektedir. Bunun için materyal olarak karikatürün seçilebilmesi için öğrencinin yaşı, bulunduğu çevre, ilgi düzeyi gibi etmenlerin dikkate alınması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Göçer & Akgül, 2018).

İlköğretim matematik öğretmen adaylarının somut materyaller ve sanal materyalleri kullanma yeterliliklerinin araştırıldığı bir çalışmada öğretmen adaylarının somut öğrenme materyallerini sanal öğrenme materyallerine göre daha iyi kullandıkları sonucuna varılmıştır. Bu sebepten dolayı çalışmada öğretmen adaylarının somut materyalleri daha çok kullanma eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Pişkin-Tunç, Durmuş, ve Akkaya, 2012).

Öğretim süreci içerisinde dijital olmayan materyallerin seçim ve kullanım kriterlerinin incelendiği çalışmalara bakıldığında, öğretmenlerin branşlarının bu materyalleri seçim ve kullanımda etkili olduğu görülmektedir. Bunun yanında bulunan çevre, öğrencinin yaşı, ilgi düzeyi gibi durumlar da dijital olmayan materyallerin seçilme ve kullanılmasında rol oynamakta olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Aynı zamanda öğrenci ve çevre faktörünün dijital olmayan materyallerin seçiminde etkili olmasının yanı sıra yapılan çalışmalardan görüldüğü üzere öğretmen faktörü de bu konuda kritik bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin öğretim materyallerine yönelik bilgi,

tutum ve yetenekleri yine onları bu materyallerin seçim ve kullanımında etkileyebilmektedir.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, uygulama süreci, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıklar şeklinde verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin dijital ve dijital olmayan materyallerin seçim ve kullanım kriterlerine yönelik tercihlerini farklı açılardan belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel bir çalışma olarak desenlenmiştir. Nitel olan bu çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Davey(1991)' e göre durum çalışması, tek bir durum ya da olayın derinlemesine boyutsal olarak incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir. Elde edilen sonuçlarla olayın neden o şekilde oluştuğu ve gelecek çalışmalarda nelere odaklanılması gerektiğini ortaya koyar (Aytaçlı, 2012).

3.2 Araştırmanın Katılımcıları

Öğretmen görüşlerinin alındığı araştırmanın nitel boyutunun katılımcılarını, Konya ilinde 2019-2020 eğitim öğretim yılı içerisinde Faik Altıoklar İlkokulu ve İhsan Özkaşıkçı İlkokulu'nda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin birden fazla derse girmesi ve her bir dersin sayısal sözel olma gibi farklı özelliklerine göre farklı materyal ihtiyacına sahip olmasından dolayı katılımcıların sınıf öğretmenlerinden seçilmesi uygun görülmüştür. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilirlik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran, araştırmacının erişmesi kolay olduğu durumlarda tercih edilen örnekleme yöntemidir (Şimşek & Yıldırım, 2005).

Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcılardan demografik bilgi olarak cinsiyet ve mesleki kıdem yılları istenmiştir. Bu bilgiler ise tablo 3.1' de bir araya getirilip kişi sayısı ve yüzde değerleri ile incelenmiştir. Tablo 3.1 aşağıda görüldüğü gibidir.

Tablo 3.1 Cinsiyete Göre Araştırmaya Katılan Kişi Sayısı ve Meslek Kıdem Yılları

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	18	42.9
	Kadın	24	57.1
Mesleki Kıdem Yılı	8 - 12 Yıl	6	14.3
	13 - 17 Yıl	7	16.7
	18 - 22 Yıl	13	31.0
	23 - 27 Yıl	14	33.3
	28 Yıl ve Üstü	2	4.8
TOPLAM		42	100.0

Tablo 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan kişi sayıları n, bu kişilerin cinsiyete göre kendi aralarında yüzdelik dağılımları ise % başlığı ile ifade edilmektedir. Bu bağlamda tablo yorumlandığında 24 kadın, 18 erkek olmak üzere araştırmaya toplam 42 katılımcının katkı sağladığı görülmektedir.

Katılımcıların mesleki kıdem yılları incelendiğinde 18-27 yıl arasında öğretmenlik en düşük çalışma yılı olarak ise meslekte 8. yılında olan öğretmenlerin çalışma için bilgi verdikleri görülmektedir. Cinsiyette olduğu gibi mesleki kıdem yılına göre kişi sayıları n ile yüzdelik oranları ise % ile ifade edilmiştir.

3.3 Verilerin Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Öğretmenlerin ders esnasında dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinin incelenmesi üzerine olan çalışmaya veri toplamak için belirlenmiş olan ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan form öğretmenlerden gönüllülük esasına dayalı olarak sorulara yazılı bir şekilde cevap vermeleri istenerek sağlanmıştır. Bu kapsamda Ek-1’de Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izin ile Ek-2’de Necmettin Erbakan Üniversitesi’nde çalışmanın yapılabilmesi için alınan etik kurul izin belgesi verilmiştir. Veri toplama aracının başında çalışmanın amacı ve kullanım sebebi açıklanmıştır. Daha sonra katılımcılardan demografik bilgileri istenmiş ve alt amaçlar doğrultusunda veri toplama aracında yer alacak sorular belirlenmiştir. Bu sorular aşağıda verilmiştir;

1. Kurumdaki teknolojik imkanlarınız nelerdir?
2. Öğretim süreçleri göz önünde bulundurulduğunda hangi aşamada dijital teknoloji kullanırsınız?
3. Dijital ve dijital olmayan teknolojileri seçiminizde sizi etkileyen faktörler nelerdir?
4. Çocukları dikkate aldığımızda dijital ve dijital olmayan teknoloji kullanımınızın sağladığı avantajlar nelerdir?
5. Çocukları dikkate aldığımızda dijital ve dijital olmayan teknoloji kullanımınızın sağladığı dezavantajlar nelerdir?
6. Bir dersin işlenmesi sürecinde dijital olmayan veya dijital materyallerin seçim ve kullanımı konusunda hangi faktörler sizde etkili olmaktadır? (Lütfen yazabildiğiniz kadar yazınız.)
7. Öğretmenlerin gelişme noktasında dijital ve dijital olmayan materyal kullanımı konusunda hangi önerilerde bulunursunuz?

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı olarak birçok kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu metinsel ifadelerin, kategorilere dönüştürülmesini sağlayan, tekrar edebilen ve sistematik olan bir yöntem olarak karşımıza çıkmakta ve araştırmacıların büyük hacime sahip veriler arasından sistematik bir şekilde eleme yaparak daha sade verilere ulaşmasını sağlamaktadır (Stemler, 2001).

Öğretmenlerin derslerinde dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinin incelenmesi üzerine olan çalışmada sınıf öğretmenlerinin açık uçlu sorulara vermiş olduğu cevaplar genel başlıklar halinde toparlanmış olup bu başlıklar cevaplara dahil olan kişi sayıları (n) ve yüzde hesapları (%) yapılarak tabloleştirilmiş ve bu tablolar üzerinden yorumlama yapılmıştır.

Verilerin geçerliği ve güvenilirliği için kişileri tanımlayıcı bilgilerin gizlenmesi, birden fazla kişi tarafından kodlamaların ve temaların yapılarak görüş birliğinin

sağlanması, doğrudan alıntılarının verilmesi ve katılımcıya teyit gibi süreçler ve işlemler gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Öğretmenlerin dijital ve dijital olmayan materyalleri derslerinde seçim ve kullanım kriterlerini araştırdığımız bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin meslekteki kıdem yılları, çalıştıkları kurumdaki teknolojik imkanları ve dijital ya da dijital olmayan materyaller hakkındaki düşünceleri ve tercih sebeplerini öğrenmeye yönelik sormuş olduğumuz sorulara istinaden verdikleri cevaplar ve bu doğrultuda yapılan yorumlar aşağıda başlıklar halinde verilmektedir. Elde edilen verilerin yorumlaması yapılırken alt problemlerdeki sıra göz önüne alınmıştır.

4.1 Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlardaki Teknolojik İmkanlar

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda öncelikli olarak katılımcıların çalışmakta oldukları kurumlarda hangi teknolojik imkanlara ulaşabildiği öğrenilmeye çalışılmıştır. Bunun için katılımcılara “Kurumdaki teknolojik imkanlarınız nelerdir? (Ek-3)” sorusu açık uçlu olarak yöneltilmiş ve böylece soruya hiçbir kısıtlama getirilmeden öğretmenlerin kurumlarında sahip oldukları teknolojik imkanları öğrenilmiştir. Teknolojik imkanlar, katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda en çok sahip olunan en az olana doğru Tablo 4.1’te sırasıyla düzenlenerek verilmiştir.

Tablo 4.1 Katılımcıların Çalıştıkları Kurumlardaki Teknolojik İmkanlar

Teknolojik İmkanlar	n	%
Bilgisayar	33	28.9
Projeksiyon	25	21.9
Akıllı Tahta	13	11.4
Fotokopi Makinesi	12	10.5
İnternet Ağı	10	8.8
Yazıcı/ Tarayıcı	6	5.3
Ses Sistemi (Hoparlör, mikrofon...)	4	3.5
Cep Telefonu	4	3.5
Tablet	3	2.6
Televizyon	3	2.6
Kamera	1	0.9
Toplam	114	100.0

Tablo 4.1 incelendiğinde katılımcıların çalışmakta oldukları kurumlarında en fazla bilgisayar(n=33, %=28.9) ve projeksiyona(n=25, %=21.9) sahip oldukları

sonucuna varılmaktadır. Daha sonra ise akıllı tahtanın(n=13, %=11.4) bulunduğunu belirtilmektedirler. Bu bilgilerden yola çıkarak katılımcıların dijital materyali kullanma biçimlerinin en çok akıllı tahta veya bilgisayardan projeksiyona aktararak bilgilerin öğrenciye sunulduğu yorumlamasına ulaşılabilmektedir. Kurumlarda bulunan diğer teknolojik imkanların ise fotokopi makinesi, internet ağı, yazıcı/tarayıcı, ses sistemleri, cep telefonu, tablet, televizyon ve kamera olduğu görülmektedir.

4.2 Katılımcıların Dijital Teknolojiyi Ders Esnasında Kullandıkları Aşamalar

Öğrenme öğretme sürecinde kullanılan eğitim materyalleri çeşitli niteliklere göre seçilebilmektedir. Bu materyallerin elektronik ortamlarda hazırlanan veya kullanılan çeşitleri olan dijital materyaller de yine çeşitli kriterler göz önünde bulundurularak tercih edilmektedir. Bu bilgiler göz önünde bulundurularak araştırmaya katılan öğretmenlerin yeni teknolojileri kapsayan dijital materyalleri öğretim süreci içerisinde hangi aşamada kullandıkları katılımcılara soru olarak yöneltilmiş ve verdikleri cevaplar ana başlıklar altında toparlanmıştır (Tablo 4.2).

Tablo 4.2 Katılımcıların Dijital Teknolojiyi Ders Esnasında Kullandıkları Aşamalar

Ders Aşaması	n	%
Her Aşamada	11	20.8
Çoklu Medya Araçlarına Ulaşma Ve Aktarmada (Resim, Video, Ses...)	10	18.9
Dersin Gelişme Kısımında/Konu Anlatımında	9	17.0
Dersin Sonunda	6	11.3
Konu / Genel Tekrarlarda	5	9.4
Konu Pekiştirmede	3	5.7
Dersin Başında	2	3.8
Dikkat Çekme Aşamasında	2	3.8
Diğer...	5	9.4
Toplam	53	100.0

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin dijital teknolojileri süreç içerisinde kullandıkları anlar görülmektedir. Cevaplar incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun dijital teknolojileri sürecin her aşamasında kullandıkları cevabını verdikleri görülmektedir (n=11, %=20.8). Dersin her aşamasında dijital teknolojiyi kullandıklarını ifade eden katılımcılara ait örnek cevapları birebir bildirdikleri şekilde cinsiyet ve mesleki kıdem yıllarıyla birlikte aşağıda verilmektedir:

“Konuların tanıtımı, görsellerin gösteriminde, müzik dersinde kısaca tüm etkinliklerde kullanıyorum.” (Kadın – 25. Yıl)

“Hemen hemen tüm etkinliklerde teknolojiden faydalanmaktayız.” (Kadın – 26. Yıl)

Bazı katılımcıların ise dersin her aşamasında dijital teknolojiden yararlandıklarını belirtirken bazı dersleri buna dahil etmedikleri görülmektedir:

“Her aşamada sınıftaki etkinliklerde, sadece görsel sanatlar ve beden eğitimi hariç.” (Kadın – 23. Yıl)

“Bazı dersler hariç her aşamada.” (Kadın – 19. Yıl)

Dersin yalnızca belirli aşamalarında dijital materyalleri kullanan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında çoklu medya araçlarına ulaşma ve aktarmada (resim, video, ses...) dijital materyalleri kullandıkları görülmektedir. Bu bağlamda verilen cevaplara örnek olarak aşağıdaki veriler verilebilmektedir:

“Video izletme, animasyon izletme. Anında bilgi edinmek için vb teknolojiyi kullanırım...” (Kadın – 18. Yıl)

“Görsel ve işitsel materyal ihtiyacı hissettiğimde...” (Kadın – 12. Yıl)

“Görsel ve işitsel eğitime ihtiyaç duyulan özellikle Matematik dersleri ile Fen Bilimleri dersinde bu teknolojik cihazları kullanma ihtiyacı hissediyorum.” (Erkek – 22. Yıl)

Dijital teknolojiyi öğretim süreçlerinin diğer aşamalarında kullanan eğitimcilerin verdikleri cevaplardan bir kısmı ise şöyledir:

“Konu anlatımı, farklı örnek çözümler, görsel sanatlar, araştırma alanlarında daha çok kullanırım.” (Kadın – 21. Yıl) [Dersin Gelişme Kısımında/Konu Anlatımında – Diğer]

“Geleneksel olarak dersi işleyip en sonunda konuyu toparlamak ve dikkat çekmek için dijital teknolojiyi kullanırım.” (Erkek – 11. Yıl) [Dersin Sonunda - Dikkat Çekme Aşamasında]

“Ders anlatımı bittikten sonra konu tekrarı yaparken etkileşimli akıllı tahtayı kullanıyorum.” (Kadın – 19. Yıl) [Konu / Genel Tekrarlarda – Dersin Sonunda]

“Konuyu pekiştirme aşamasında.” (Erkek – 25. Yıl) [Konu Pekiştirmede]

“Dikkat çekme aşamasında kullanırım. Ders bitiminde dönüt almak için değerlendirme aşamasında kullanırım.” (Erkek – 12. Yıl) [Dikkat Çekme Aşamasında – Dersin Sonunda]

“Değişiyor. Derse başlarken ve bittiğinde, genel tekrarlarda.” (Kadın – 27. Yıl) [Dersin Başında – Dersin Sonunda – Konu / Genel Tekrarlarda]

4.3 Derste Kullanılan Materyallerin Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda süreç içerisinde seçilecek teknolojinin dijital veya dijital olmayan şeklinde belirlenmesini etkileyen faktörlere katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 4.3’te gösterilmektedir. Öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdiği cevaplar genel başlıklar altında toparlanmakta ve yine katılımcıların verdiği cevaplardan örneklere yer verilerek verilerin analizi ve yorumlanması aşağıda sağlanmaktadır.

Tablo 4.3 Derste Kullanılan Materyallerin Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Faktör	n	%
Öğrenim Gereksinimleri	16	27.1
Öğrenci Durumları (İlgi, Yetenek, Hazırbulunuşluk...)	13	22.0
Çoklu Medya Araçlarına Gerek Duyulması (Resim, Video, Ses...)	9	15.3
Ekonomiklik (Bütçe, Zaman...)	8	13.6
Öğretmen Tutum, Alışkanlık, Becerileri	4	6.8
Ulaşılabilirlik	3	5.1
Kalıcılık	3	5.1
Diğer...	3	5.1
Toplam	59	100.0

Çalışmaya katılanların derste kullanılan teknolojilerin dijital ya da dijital olmayan olarak seçilmesinde etkili olan en önemli faktörün öğrenim gereksinimleri(n=16, %=27.1) olduğu düşüncesinde oldukları görülmektedir. Bu konuya yönelik soruların açık uçlu soruya öğrenim gereksinimleri cevabını veren katılımcılara ait bazı cevaplar değiştirilmeden aşağıda verilmiştir:

“İşlenecek konuların daha iyi anlaşılması ve pekiştirilmesi için dijital ve geleneksel teknolojileri sıkça kullanmaya çalışırım.” (Erkek – 9. Yıl)

“Öğrenci seviyeleri, öğrenmeyi ve algılamayı kolaylaştırması, öğrenmenin kalıcı olmasını sağlaması.” (Kadın – 22. Yıl)

“Öğrenim gereksinimleri.” (Erkek – 17. Yıl)

“Çocukların birebir derse katılımları gerekiyorsa geleneksel materyaller daha etkili olmaktadır. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenmektedir.” (Erkek – 22. Yıl)

“Teoriye bağlı konularda gelenekseli seçerim. Pratiğe bağlı konularda dijitali seçerim.” (Erkek – 16. Yıl)

Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre derslerinde kullandıkları materyallerin dijital ya da dijital olmayan olma durumunu öğrenim gereksinimlerinden sonra belirleyen bir diğer önemli etken ise öğrenci durumları (ilgi, yetenek, hazırbulunuşluk...) dır. Buna örnek olabilecek yanıtlar:

“Çevresel faktörler, fiziksel faktörler. Çocuğun ilgi ve yetenekleri, hazırbulunuşluk seviyeleri.” (Erkek – 21. Yıl)

“Çocukların ilgisi, görerek kalıcı olması.” (Kadın – 27. Yıl)

“O anki ihtiyaç durumu. Öğrencilerin ilgi ve merakları.” (Kadın – 26. Yıl)

şeklindedir.

Diğer yanıtlara genel olarak aşağıdaki örnekler verilebilmektedir:

“Eğitim teknolojilerinin hem artıları hem de eksileri bulunuyor. Öğrencilere farklı öğrenme seçenekleri sunmak için değişik ve canlı resim ve seslerle ilgileri toplamak için kullanıyorum.” (Kadın – 18. Yıl) [Çoklu Medya Araçlarına Gerek Duyulması]

“Kolay ulaşım, zamandan tasarruf.” (Kadın – 21. Yıl) [Ekonomiklik]

“Kullanmayı bilmem, internetin hızı, kolay ulaşılır olması.” (Kadın – 21. Yıl) [Öğretmen Tutum, Alışkanlık, Becerileri]

“Görsel örneklerin kalıcı olması nedeniyle kullanıyorum.” (Kadın – 23. Yıl) [Kalıcılık]

“Kolay ulaşılabilirlik, görsellerdeki zenginlik.” (Kadın – 15. Yıl) [Ulaşılabilirlik]

4.4 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Sağladığı Avantajlar

Sınıf öğretmenlerinin ders anlatımına yardımcı olarak kullandıkları dijital veya dijital olmayan materyallerin öğretmenlere, öğrencilere ya da konuyu aktarmada sağladıkları avantajlar yönünde düşüncelerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri cevaplar, aşağıda Tablo 4.4’te ilgili başlıklar altında gruplanarak incelemesi yapılmaktadır. Dijital ve dijital olmayan materyallerin sağladığı yararlar ait bilgiler kolay incelenmesi ve yorumlanması için aynı tablo içerisinde farklı sütun başlıkları altında verilmektedir.

Tablo 4.4 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Sağladığı Avantajlar

Dijital Olmayan Materyaller	n	%	Dijital Materyaller	n	%
Anlatım ve Anlama Kolaylığı	10	20.0	İlgi ve Dikkat Çekme	19	28.8
Yaparak Yaşayarak Öğrenmeye Katkı	7	14.0	Çok boyutluluk (Görsel, İşitsel)	14	21.2
Zihinsel ve Duygusal Becerileri Destekleme	6	12.0	Ekonomiklik (Hız, Etkileşim, Zaman)	13	19.7
Ekonomiklik (Bütçe, Zaman...)	6	12.0	Kalıcılık	6	9.1
Psikomotor Becerileri Destekleme	5	10.0	Anlatım ve Anlama Kolaylığı	4	6.1
Derse Aktif Katılımı Sağlama	5	10.0	Etkililik	4	6.1
Araştırma Yeteneğini Geliştirme	5	10.0	Güncellik	3	4.5
Ulaşılabilirlik	3	6.0	Diğer...	3	4.5
Grup Çalışmasına Olanak Sağlama	3	6.0			
Toplam	50	100.0	Toplam	66	100.0

Tablo 4.4 incelendiğinde katılımcıların gözünde dijital olmayan materyallerin sağladığı en büyük avantajın anlatım ve anlama kolaylığı sağlamak(n=10, %=20.0) olduğu görülmektedir. Bununla ilgili örnek teşkil etmesi açısından katılımcı cevaplarından bazılarını cevaplar olduğu gibi bırakılarak aşağıda yer verilmektedir:

“Bilgileri okuyarak daha kolay öğreniyorlar. Araştırmayı öğreniyorlar.” (Erkek – 21. Yıl)

“Daha basit kalması” (Kadın – 21. Yıl)

“Yaparak yaşayarak öğrenir. Öğretmen daha aktif anlatır.” (Kadın – 25. Yıl)

“Daha basit oluşu. Daha anlaşılır oluşu...” (Kadın – 28. Yıl)

“Daha basit, çocuklar için daha anlaşılır oluşu.” (Kadın – 16. Yıl)

Çocuklar düşünüldüğünde dijital olmayan materyallere ait diğer avantajlara yönelik şu şekilde dönütler alınmıştır;

“Yaparak yaşayarak öğrendiği için daha kalıcı.” (Kadın – 19. Yıl) [Yaparak Yaşayarak Öğrenmeye Katkı]

“Öğrencilerin el becerilerini ve zihinsel becerilerini geliştirir.” (Erkek – 27. Yıl) [Zihinsel ve Duygusal Becerileri Destekleme]

“Hızlı ve kolay ulaşılır. Maliyeti azdır. Tekrar elde edilebilir. Tamiri kolaydır.” (Kadın – 21. Yıl) [Ekonomiklik]

“El becerileri artar. Araç gereç kullanımı artıyor.” (Kadın – 23. Yıl) [Psikomotor Becerileri Destekleme]

“Araştırma, iş birliği, derse aktif katılım.” (Kadın – 15. Yıl) [Derse Aktif Katılımı Sağlama]

“Bilgileri okuyarak daha kolay öğreniyorlar. Araştırmayı öğreniyorlar.” (Erkek – 21. Yıl) [Araştırma Yeteneğini Geliştirme]

“Maliyetsiz, ulaşılabilir.” (Erkek – 17. Yıl) [Ulaşılabilirlik]

“Araştırmacı öğrenme olur. Grup çalışmasını etkin kılar.” (Erkek -24. Yıl) [Grup Çalışmasına Olanak Sağlama]

Katılımcıların derste kullanılan dijital materyallerin çocuklara sağladığı avantajlara yönelik verdikleri cevaplar Tablo 4.4 üzerinde kontrol edildiğinde dijital materyallerin çocukların ilgilerini ve dikkatlerini çektiğine yönelik cevapların en fazla yer aldığı görülmektedir(n=19, %=28.8). Buna yönelik bazı cevaplar şu şekildedir;

“Canlılık, renk, kolaylık, öğrencilerin dikkatini çekme.” (Kadın – 15. Yıl)

“Zamandan tasarruf, dikkat çekicilik.” (Kadın – 21. Yıl)

“Pratik olması, kolay ulaşılır olması, çocukların daha çok ilgisini çekiyor olması.” (Kadın – 25. Yıl)

“Hızlı değişiyor, etkili, farklı, dikkat çekici, kalıcı.” (Erkek – 28. Yıl)

“Dikkat ve ilgi çekicidir.” (Erkek – 18. Yıl)

Bunların yanı sıra dijital materyallerin sağladığı avantajlara yönelik diğer cevaplar;

“Daha çok duyu organına hitap edilebildiği için daha kalıcı bilgiler aktarılabilir.” (Erkek – 20. Yıl) [Çok boyutluluk]

“Zamandan tasarruf. Dikkat çekicilik.” (Kadın – 21. Yıl) [Ekonomiklik]

“Görsel okumaları geliyor. Öğrenme daha kalıcı oluyor.” (Kadın – 26. Yıl) [Kalıcılık]

“Görsel olunca anlatım ve anlama daha kolay olmaktadır.” (Erkek – 23. Yıl) [Anlatım ve Anlama Kolaylığı]

“Daha etkili, çabuk erişilebilirlik, hızlı.” (Kadın – 16. Yıl) [Etkililik]

“Gelişen teknolojiye ayak uydurabilme, tüm dünyada olan gelişmelerden haberdar olabilmeleri.” (Kadın – 26. Yıl) [Güncellik]

şeklindedir.

Bu bulguların dışında Tablo 4.4’e genel anlamda bakıldığında ekonomiklik kavramının her iki materyal türü için de avantaj olduğunu düşünen öğretmen görüşlerinin olduğu görülmektedir.

4.5 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Neden Olduğu Dezavantajlar

Katılımcıların öğrencileri göz önünde bulundurarak kullandıkları dijital olmayan ve dijital materyallere ait dezavantaj olarak gördükleri durumlar Tablo 4.5’te belirtilmektedir.

Tablo 4.5 Derste Kullanılan Materyallerin Çocuklar Dikkate Alındığında Neden Olduğu Dezavantajlar

Dijital Olmayan Materyaller	n	%	Dijital Materyaller	n	%
Bireysel İhtiyaçları Karşılayamama/Öğrenciye Hitap Edememe	17	39.5	Kolaycılık ve Tembelliğe Sebep Olma	12	27.3
Yeniliklere Uzak Olma/Zor Olma	6	14.0	Olumsuz Davranışlara Sebepiyet (Bağımlılık, sınır koyamama...)	8	18.2
Ekonomik Olmama (Bütçe, zaman...)	6	14.0	Dikkat Dağınıklığına Sebep Olma	7	15.9
Kolay Kaybolma/Deforme	5	11.6	Düşünme Becerilerini Köreltme	4	9.1
Dezavantajı Yok	4	9.3	Kalıcı Olmama	4	9.1
Diğer...	5	11.6	Ekonomik Olmama (Bütçe, zaman...)	3	6.8
			Diğer...	6	13.6
Toplam	43	100.0	Toplam	44	100.0

Derslerde kullanılan dijital olmayan teknolojilerin dezavantajlarına yönelik katılımcı yanıtlarına bakıldığında dijital olmayan teknolojilerin en çok dezavantajı olarak görülen durumun bireysel ihtiyaçları karşılayamadığı ya da öğrencilere hitap edemediği (n=17, %=39.5) şeklinde olduğu görülmektedir. Buna yönelik verilen yanıtlara örnekler aşağıdaki gibidir:

“Hazırlanması zaman alır. Her öğrenciye hitap edemeyebilir. Sıkıcı olabilir.” (Kadın – 18. Yıl)

“Sıkılıyorlar.” (Erkek – 16. Yıl)

“Çabuk sıkılıyorlar. Aktif olamıyorlar.” (Kadın – 23. Yıl)

“Motivasyon zorluğu, derslerin sıkıcı olması.” (Erkek – 25. Yıl)

“Eski olduğu için öğrencilerin ilgisini çekmiyor.” (Erkek – 18. Yıl)

Öğrenci açısından düşünüldüğünde dijital olmayan materyallere yönelik görülen diğer dezavantajlara örnek olarak ise şu yanıtlar verilebilmektedir:

“Gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurmada zorlanma.” (Kadın – 26. Yıl)

[Yeniliklere Uzak Olma/Zor Olma]

“Çabuk ulaşılmaması. Emek sarf edilmesi (Zaman harcanması).” (Kadın – 28. Yıl)
[Ekonomik Olmama]

“Kullanımı zordur. Bakım gerektirir. Kaybolması ve deforme olması kolaydır.” (Erkek – 22. Yıl) [Kolay Kaybolma/ Deforme]

Bunların dışında 4 katılımcı da dijital olmayan materyalin dezavantajının olmadığını düşündüklerini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin dijital materyallerin en büyük dezavantajının ise kolaycılık ve tembelliğe (n=12, %=27.3) sebep olduğu görüşünde oldukları görülmektedir.

“Araştırma merakına girmeden hazır halde bulmaları tembelliğe, emek vermeden her şeyi kolay elde etmeye neden oluyor.” (Kadın – 15. Yıl)

“Tembelliğe itebilir.” (Kadın – 28. Yıl)

“Düşüncelerini kısıtlıyor ve tembelleştiriyor.” (Erkek – 18. Yıl)

“Öğrenciyi tembelleştirir.” (Erkek – 19. Yıl)

“Kısa sürede unutma. Kolaycılık. Hayatı hafife alma.” (Erkek – 24. Yıl)

Dijital materyallere ait olduğu düşünülen diğer dezavantajlardan bazıları da şu şekilde ifade edilmektedir;

“Yok. Ama kontrolsüz kullanımı bağımlılık yaratır. Olumsuz davranışların ortaya çıkmasına neden olur.” (Kadın – 22. Yıl) [Olumsuz Davranışlara Sebep Olma]

“Dikkatlerinin farklı yönlere kaymasına sebep olabilir.” (Kadın – 12. Yıl) [Dikkat Dağınıklığına Sebep Olma]

“Öğrencilerin düşünme, yaratıcılık, hareket gibi yeteneklerinin gelişmesini engelleme.” (Kadın – 26. Yıl) [Düşünme Becerilerini Köreltme]

“Geçici öğrenme sağlıyor. Konular daha hızlı ilerlediği için akılda kalma oranı azalıyor.” (Kadın – 19. Yıl) [Kalıcı Olmama]

“Maliyeti yüksek. Çabuk zarar görebilir.” (Erkek – 17. Yıl) [Ekonomik Olmama]

Tablo 4.5 genel olarak incelendiğinde dijital ya da dijital olmayan materyallerden her ikisinin de ekonomiklik bakımından dezavantajlı olduğunu düşünen katılımcılarımızın olduğu görülmektedir.

4.6 Ders Sürecinde Materyal Seçimini Etkileyen Faktörler

Öğretmenlerin bir dersin işlenmesi sürecinde dijital olmayan veya dijital materyallerin seçimi ve kullanımı konusunda etkilendikleri faktörlere ait verdikleri cevaplara yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda 7 adet genel başlık altında toplanmaktadır (Tablo 4.6).

Tablo 4.6 Ders Sürecinde Materyal Seçimini Etkileyen Faktörler

Faktör	n	%
Öğretim Hedefleri	23	26.1
Öğrenci Özellikleri	20	22.7
Araç Özellikleri	17	19.3
Kısıtlamalar/Ekonomiklik (Bütçe, zaman...)	13	14.8
Ulaşılabilirlik	7	8.0
Öğretmen Tutum, Alışkanlık, Becerileri	5	5.7
Öğretim Ortamı	3	3.4
Toplam	88	100.0

Tablo 4.6 incelendiğinde katılımcıları ders süreci içerisinde dijital veya dijital olmayan materyal seçimi ve kullanımı konusunda en çok etkileyen etmenin öğretim hedefleri(n=23, %=26.1) olduğu görülmektedir. Bununla ilgili bazı cevaplar şu şekildedir;

“İşleyeceğim konu çok önemlidir. Uygun ise gelenekseli değil ise dijital materyaller kullanırım. Öğrencilerim derse motive edilse daha etkin kullanırım.” (Erkek – 24. Yıl)

“Derste işlenecek konulara göre seçim yapıyorum. Özellikle görsel ilgilerini çekecek resim, slayt, şarkı ve animasyonları seçiyorum.” (Kadın – 26. Yıl)

“Dersin konusu. Öğrencilerin öğrenme şekilleri.” (Kadın – 23. Yıl)

“Çocuklara daha kolay olarak birçok materyali ve gezilip görülecek yerleri, işlemleri vb. dijital ortamda göstermek, dijital materyal seçiminde etkili oluyor. Ama bunun yanında geleneksel materyallerde kalıcı öğrenmeyi destekliyor.” (Kadın – 12. Yıl)

“Konuya göre değişkenlik gösteriyor. Bazen resim göstermek, bazen dijitalden ses dinletmek daha etkili oluyor.” (Kadın – 16. Yıl)

Diğer sebeplere yönelik cevaplara ise aşağıdaki örnekler verilebilir:

“Ders işlerken yerine göre geleneksel materyaller yerine göre dijital materyalleri kullanıyorum. Sınıfın seviye durumu, öğrencilerin ilgi ve alakaları materyal seçimimde etkili olmaktadır. Bazı materyallerin emek harcanarak oluşturulması daha etkili ve kalıcı olmaktadır.” (Kadın – 18. Yıl) [Öğrenci Özellikleri - Araç Özellikleri]

“Ulaşabilmek, kullanabilmek.” (Kadın – 11. Yıl) [Ulaşılabilirlik - Öğretmen Tutum, Alışkanlık, Becerileri]

“Öğrencilerin hazır oluşları, kişisel yeterlikleri ya da yetersizlikleri. Ailenin sosyal, ekonomik, eğitim durumu. Çevresel faktörler. Eğitim kurumlarının içerisinde olduğu durum, imkanlar.” (Kadın – 26. Yıl) [Öğretim Ortamı – Kısıtlamalar/Ekonomiklik - Öğrenci Özellikleri]

4.7 Öğretmenlerin Gelişmesi Noktasında Dijital ve Dijital Olmayan Materyal Kullanımı Konusunda Katılımcı Önerileri

Katılımcıların öğretmenlerin gelişme noktasında dijital ve dijital olmayan materyal kullanımı konusundaki önerilerini bildirmelerini istediğimiz açık uçlu sorumuza verdikleri yanıtlara göre düşüncelerinin çeşitli başlıklar altında toparlanmış hali Tablo 4.7’de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7 Öğretmenlerin Gelişmesi Noktasında Dijital ve Dijital Olmayan Materyal Kullanımı Konusunda Öneriler

Dijital Olmayan Materyaller Öneri	n	%	Dijital Materyaller Öneri	n	%
Kullanılmasını Destekliyorum / Olumlu karşılıyorum.	20	54.1	Kullanılmasını Destekliyorum / Olumlu karşılıyorum.	13	30.2
Bazı Durumlara Özel (Ders, Konu) Kullanılmalıdır.	8	21.6	Her İkisi Birbirini Destekleyici Şekilde Birlikte Kullanılmalıdır.	8	18.6
Her İkisi Birlikte Kullanılmalıdır.	8	21.6	Bazı Durumlara Özel (Ders, Konu) Kullanılmalıdır.	7	16.3
Kullanılmasını Desteklemiyorum / Olumlu karşılamıyorum.	1	2.7	Öğretmenler Kendini Geliştirmelidir.	7	16.3
			Teknik Alt Yapı Sağlanmalıdır.	5	11.6
			Kullanılmasını Desteklemiyorum / Olumlu karşılamıyorum.	3	7.0
Toplam	37	100.0	Toplam	43	100.0

Tablo 4.7 incelendiğinde öğretmenlerin dijital olmayan materyallerin kullanılmasını destekledikleri (n=20, %=54.1) görülmektedir. Bu bağlamdaki düşünceler aşağıdaki örnek cevaplarda görüldüğü üzere.

“Öğrenciler ve öğretmenler sürekli katılımlı ve hazırlıklı oldukları için sıkıntı yaşamazlar.”
(Erkek – 21. Yıl)

“Asıl öğrenmenin geleneksel yöntemlerle sağlanacağını düşünüyorum. Yapararak yaşayarak öğrenmede daha etkilidir.” (Kadın – 19. Yıl)

“Her öğretmen dersinde materyal tasarlamalıdır. Öğrencilere de öğretmenlidir.” (Kadın – 21. Yıl)

“Geleneksel materyaller vazgeçilmezimiz.” (Kadın – 21. Yıl)

“Geleneksel materyalleri uğraştırıcı bulup, zaman ayırmaktan kaçınmamak gerekir.”
(Kadın – 12. Yıl)

“Yeri değişmez, sık kullanılır. Kullanımı kolaydır.” (Erkek – 28. Yıl)

Her iki materyalin de birbirini destekleyici şekilde kullanılmasının gerekli olduğunu düşünen katılımcılar da olmuştur. Bununla ilgili örnek cevaplar ise şu şekilde verilebilir:

“İmkanları ölçüsünde dijital ve geleneksel materyalleri sık kullanmalarını öneririm.”
(Erkek – 9. Yıl)

“Her iki materyal de duruma ve imkanlara göre kullanılmalıdır. İkisinin de yeri bence farklı ve önemlidir.” (Kadın – 25. Yıl)

“Dijital materyale ek olarak geleneksel materyalle dersin işlenişi zenginleştirilmelidir.”
(Kadın – 13. Yıl)

Yapılan araştırma sonucu dijital olmayan materyallerin ders, konu gibi bazı durumlara özel kullanılması gerektiğini savunan katılımcıların da olduğu görülmektedir. Bu katılımcılara ait bazı cevaplar aşağıda görüldüğü gibidir:

“Okuma-yazma, matematik derslerinde yazma ve geometrik şekilleri çizmede mutlaka kullanılmalı.” (Kadın – 26. Yıl)

“Özellikle matematik dersinde cetvel, iletke, gönye, matematik defterini kullanma, geometrik şekillerin çiziminde geleneksel materyal kullanılmalı.” (Kadın – 23. Yıl)

“Özellikle sayısal derslerde kullanılmalı.” (Erkek – 19. Yıl)

Bazı durumlara özel dijital olmayan materyallerin özellikle kullanılmasını savunan öğretmenlerimizin verdikleri cevaplara bakıldığında genel olarak Matematik dersi gibi sayısal derslerde bu materyallerin kullanılması gerektiğini savundukları görülmektedir.

Genel manada az da olsa dijital olmayan materyallerin kullanılması gerektiğini destekleyen katılımcıların yanı sıra bu materyallerin sınırlayıcı olduğunu düşünen bir öğretmenimiz olduğu da görülmektedir. Düşüncesini ise şu şekilde belirtmektedir:

“Sınırlı gelişme sağlar.” (Erkek – 16. Yıl)

Katılımcıların dijital materyallerin kullanımına yönelik önerilerine bakıldığında ise yine birçok katılımcının dijital materyal kullanımını da destekledikleri (n=13, %=30.2) görülmektedir. Bununla ilgili cevaplardan bazıları aşağıda verildiği gibidir:

“Bilgilerin toplanması, raporlanması, anında bilgiye ulaşılabilmesi farklı öğrenme yöntemlerine maruz kalınması için kullanılmalıdır.” (Kadın – 18. Yıl)

“Web 2.0 teknolojileri kesinlikle kullanılmalı. Değişen çağa ayak uydurulmalı.” (Kadın – 23. Yıl)

“Gelişen teknolojiyi takip etmeli ve her türlü öğrenme ortamında bunlardan faydalanılmalı.” (Kadın – 26. Yıl)

“Daha çok materyale ulaşım çağın çocuklarının ilgisi çekilmeli.” (Erkek – 16. Yıl)

Diğer cevaplara örnek katılımcı cevapları ise şu şekildedir;

“Kurs ve hizmet içi eğitimlerle eksiklikler giderilebilir.” (Kadın – 21. Yıl)
[Öğretmenler Kendini Geliştirmelidir]

“Görsel içerikli derslerde (resim, müzik gibi) mutlaka kullanılmalı. (Kadın – 26. Yıl)
[Bazı Durumlara Özel Kullanılmalıdır]

“Dijital materyalleri etkili kullanabilmek için sınıflardaki alt yapıların daha iyi olması gerekiyor.” (Kadın – 16. Yıl) [Teknik Alt Yapı Sağlanmalıdır]

“Fazla zaman gerektirir.” (Erkek – 28. Yıl) [Kullanılmasını Desteklemiyorum / Olumlu karşılamıyorum]

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen bulgulara ait yorumlamalar ele alınacaktır.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Eğitim içerisinde birçok konunun anlatımına ve anlaşılmasına ışık olan öğretim materyalleri zaman içerisinde gelişen ve değişen birçok etkenden etkilenmektedir. Yıllardır öğretmenlerin derslerini daha somut, kalıcı, anlaşılır hale getirdikleri defter, kalem, harita gibi birçok dijital olmayan materyalin günümüze kadar birçok fayda sağlayarak geldiği görülmektedir. Öte yandan teknolojinin gelişimi hem eğitim öğretimin ihtiyaçlarını değiştirmekte hem de eskiden yetersiz kalan konularda tamamlayıcı rol almaktadır. 2020 yılı içerisinde tüm dünyada olumsuz etkilerini gösteren COVID-19(Koronavirüs) birçok ülkede eğitimin aksamasına neden olmuştur. Koronavirüs Sağlık Bakanlığı'nın web sitesinde “Koronavirüsler (CoV), soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi daha ciddi hastalıklara kadar çeşitli hastalıklara neden olan büyük bir virüs ailesidir.” şeklinde tanımlanmaktadır (SB, 2020). Bu hastalık yüzünden duraksayan eğitimin devamı için birçok ülkede uzaktan eğitime başvurulmuştur. Bizim ülkemizde de MEB' in yürüttüğü çalışmalarla uzaktan eğitim kapsamında 3 yeni televizyon kanalı oluşturulmuş ve EBA üzerinden 18 Milyondan fazla öğrenciye uzaktan eğitim verilmiştir. Bütün bu gelişmeler, eğitimde teknoloji ve teknolojik materyallerin önemi bir kez daha anlaşılmasına sebep olmuştur (MEB, 2020). Bu olumlu yönlerinin yanı sıra sıkıcı olması, tembelliğe alıştırmaması, ilgi çekmemesi gibi birçok durumdan dolayı da bu materyallerin eksilerinden bahsetmek mümkün olmaktadır.

Davis tarafından geliştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli'nde kişilerin teknolojiye karşı tutumları anlaşılmaya çalışılmaktadır. Bu modelde “kullanışlılık algısı” ve “kolay kullanım algısı” olmak üzere iki temel kavram ön plana çıkmaktadır (Uzun, Yıldırım ve Özden, 2013). Bulgular sonucunda sınıf öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplar da TAM'ın içerisinde barındırdığı kavramlara cevap verir nitelikte olduğu görülmektedir.

Bilimin ve buna bağlı olarak teknolojinin mucizevi derecede gelişim gösterdiği günümüzde eğitim de bu gelişmelerin çatısı altına girmekten başka çare bulamamaktadır. Çağın ya da başka bir deyişle teknolojinin çocuklarının dilinden anlayan, onların ilgisini ve dikkatini cezbeden, yaşamlarının bir parçası haline gelen teknoloji eğitime ustaca entegre edilmezse ciddi sıkıntılar meydana gelebilmektedir. Çağın ve öğrencilerin gereksinimi olan teknolojinin eğitim öğretim süreci içerisinde ne derecede ve neden sürece dahil edilmesi gerektiği oldukça önem arz etmektedir. Bu süreç içerisinde derslere yardımcı materyaller öğrencilerin daha aktif olmasında ve daha etkin öğrenmesinde önemli role sahip olmaktadır. Gelişen teknoloji ile birlikte bu materyaller de değişim ve gelişim içerisinde girmektedir. Teknoloji günlük yaşamın bir parçası olduğu için eğitim içerisinde yer almadığında eksikliği hissedilmekte ve öğrencilerin sürece adaptasyonlarını geciktirmekte veya sağlayamamaktadır. Bu sebeple sürecin rehberi olarak görülen öğretmenlerin bu teknolojiler hakkında kendilerini geliştirmeleri gerekmekte ve bu teknolojilere karşı çıkmadan, yeterli seviyede derslerine entegrasyonunu sağlamaları beklenmektedir. Ancak sadece öğretmenlerin bu konu üzerinde düşünce ve çabaları yeterli olamamaktadır. Yöneticilerin tutumu, teknolojik alt yapı, çevresel ve ekonomik faktörler gibi birçok sebep eğitimle teknoloji arasındaki bağın kurulmasında etken olabilmektedir. Bu çalışmada eğitimcilerin dersleri içerisinde dijital veya dijital olmayan materyallere ne kadar yer verdiği, materyal seçiminde onları nelerin etkilediği ve bu materyallere karşı ne tür bir tutum ve düşünce içerisinde oldukları araştırılmak istenmiş ve konuyla ilgili eğitim öğretim süreci içerisinde yer alanlara ve alan yazına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında eğitim öğretim süreci içerisinde kullanılan dijital olmayan materyallerle birlikte çağın gereğini yansıtan dijital materyallerin eğitimciler tarafından seçilme ve kullanılma ya da tercih edilmeme sebepleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin bu iki materyal türü hakkında düşüncelerini ve bu düşüncelerinin sebeplerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır ve onlara bu bağlamda sorular hazırlanmıştır. Bütün bu amaçlar için branş öğretmenlerinin aksine sayısal – sözel bütün dersleri veren, daha çok yaş grubuyla muhatap olan sınıf öğretmenleri tercih edilmiş ve açık uçlu sorularla görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Bu görüşler öncelikle analiz edilip belirli başlıklar altında toparlanmış ve verilen ortak veya farklı cevaplara göre kişi ve sayı ve yüzdeler dilim bilgileri hesaplanmıştır. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında öncelikle öğretmenlerin demografik özellikleri öğrenilmek istenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet ve mesleki kıdem yılı bilgileri sorgulanmıştır. Araştırmaya 18 erkek 24 kadın olmak üzere toplamda 42 kişi katılmıştır. Mesleki kıdem yıllarına bakıldığında ise öğretmenlerden en kısa süre bu meslekte bulunanların bile 8 yıllık bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdem yıllarının yüksek olması çalışma kapsamında incelenen dijital – dijital olmayan materyal karşılaştırılması ve seçimini tecrübeleri doğrultusunda daha iyi yapabilecekleri yorumunu yapmayı mümkün kılarken dijital materyallerin yeni teknolojik gelişmeler ışığında ortaya çıkması hususunda düşünüldüğünde ise gençlere göre bu teknolojilerden uzak olmaları sebebiyle dijital materyallere karşı bir önyargı, eksiklikler gibi sebeplerden dolayı bu materyalleri ikinci plana atmış olabilecekleri sonucunu akla getirmektedir.

Dijital olmayan materyallerin uzun yıllardır öğretmenlerin ve öğrencilerin ulaşabilecekleri yerde olmaları, dijital materyallerin ise yeni olması, gelişmelere bağlı ilerlemesi, teknik alt yapı gerektirmesi gibi birçok etkene bağlı olmasından dolayı öğretmenlere çalışmakta oldukları kurumlardaki ulaşabildikleri teknolojik imkanların sorulması gerekli görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplara bakıldığında birçok öğretmenin çalışmakta oldukları kurumda bilgisayar, projeksiyon ve akıllı tahta gibi okullarda teknolojinin kullanımı konusunda ilk akla gelen araçlara sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuca bakarak çalışmaya katılan öğretmenlerin dijital olmayan ve dijital materyal konusunda eşite yakın şartlara sahip oldukları düşünülmektedir. Bilgisayar ve projeksiyonun kullanıldığı bir derste içerik, daha ilginç, yapıcı ve aktif hale getirilerek öğrenciye aktarılabilir (Bintaş ve Bağcıvan, 2007). Bunun yanında bilgisayar, projektör, internet ağı gibi birçok özelliği içerisinde barındırarak hem derse hazırlık hem de dersi daha ilgi çekici hale getirmesi gibi birçok özelliği sayesinde akıllı tahtalar da eğitimde büyük öneme sahip teknolojik aletlerdir (Ateş, 2010). Ancak Korkmaz ve Tunç (2010)'a ait çalışma incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun derslerinde dijital materyallerden faydalandıkları ancak bu kullanımın yeterli düzeyde olmadığı sonucu görülmektedir. Araştırmacı yapmış olduğu çalışma neticesinde dijital materyal kullanımının istenilen düzeyde olmamasının sebebinin ise eğitim kurumlarındaki materyal ve donanım eksikliğinden dolayı olduğunu belirtmektedir. Ayrıca elde edilen bulgular neticesinde dijital ve dijital olmayan her iki materyal türü için de hız, zaman, bütçe gibi konuları barındıran

ekonomiklik kavramının hem avantaj hem dezavantaj olarak belirtildiği cevaplara rastlanılmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin bu materyallere ulaşım imkanlarının sınırlıkları ya da kolaylıkları olduğu düşünülebilmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin yine sahip oldukları imkanlar önem arz etmektedir.

Öğretmenlerin dijital teknolojiyi eğitim öğretim süreci içerisinde kullandıkları aşamalar incelendiğinde genel olarak dersin her aşamasında bu teknolojilere yer verdiğini bildiren öğretmen sayısı kısmi olarak dersin bazı aşamalarında yer verdiğini bildirenlere göre daha çoktur. Ancak teknolojinin çocuklar ve gençlerin hayatında bu denli yer kapladığı düşünüldüğünde her aşamada kullanan katılımcı sayısı yeterli bir sayı olarak görülmemektedir. Çocukların evlerinde bulunan teknolojilerle etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığına etkisinin araştırıldığı bir çalışmada, çocukların bilgisayar, fotoğraf makinesi, bulaşık makinesi gibi birçok teknolojik eşya ile bir araya geldikleri ve bunların kullanımı ile yakından ilgili oldukları bu sebeple de bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002). Z kuşağı olarak adlandırılan günümüz çocuklarının dijital teknolojileri eğitimin her alanında görmek istedikleri yapılan araştırmalarda belirtilmektedir (Seemiller ve Grace, 2017; Fodor ve Jaeckel, 2018). Bu çalışmadan da hareketle çağımız çocuklarının teknolojiden ayrı düşünülemeyeceği yorumu yapılabilmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin ders esnasında kullandıkları materyalleri seçme sebepleri araştırıldığında en çok öğrenim gereksinimlerine önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Fen bilgisi dersinde bilgisayar destekli öğretimin geleneksel yöntemlere göre etkisinin araştırıldığı bir araştırmada deney grubuna uygulanan bilgisayar destekli öğretimin daha etkili olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Yenice, Sümer, Oktaylar, ve Erbil, 2003). Ayrıca öğrencilerin ilgi, yetenek, hazırbulunuşluk gibi durumları da öğretmenlerin materyal seçimlerinde etkili olduğu görülmektedir. Öğretim materyali eğitim sürecinin temel öğelerinden biridir. Öğrencilerin tutumlarını, becerilerini ve değerlerini geliştirmek için kullanılan bütün araçlara, gereçlere, kaynaklara öğretim materyali demek mümkündür (Ulusoy ve Gülüm, 2009). Öğretim içerisinde hayati bir öneme sahip olan öğretim materyallerini sadece tasarlamak ya da sadece kullanmak amacıyla yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Öğrenci, öğretmen, konu gibi

birçok etmeni içerisinde alarak bir tasarım ya da seçim sebebi oluşturmak kullanılacak materyali kritik bir öneme taşıyacaktır.

Koza Çiftçi, Yıldız ve Bozkurt (2017)'a ait çalışma incelendiğinde öğretmenlerin derslerinde kullandıkları materyalleri seçim sebebi olarak soyut kavramları somutlaştırması, anlamayı kolaylaştırması, öğretilmek istenen kavram hakkında öğrencinin derinlemesine düşünebilmesini sağlaması, öğretilecek konu ile ilgili pratiklik kazandırması gösterilmektedir.

Öğretmenlerin gözünden ders esnasında kullanılan materyallerin öğrenciler dikkate alındığında sağladığı avantajlar incelendiğinde dijital olmayan materyallerin anlatım ve anlama kolaylığı sağlaması genel olarak öğretmenlerin bu materyal çeşitlerini seçmede en büyük etken olarak görüldüğü sonucuna varılmaktadır. Tablonun ikinci kısmına (dijital materyallerin avantajları) bakıldığında ise öğretmenlerin, dijital materyallerin öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekmede daha başarılı olduğu görüşünde oldukları sonucu çıkarılmaktadır. Ders içerisinde materyal kullanımı, konunun daha ilgi çekici hale gelmesini, kullanılacak materyalin hedeflere, öğrencilere uygun olmasını gerektirdiği için öğretmenin derse hazırlıklı gelmesini sağlaması gibi birçok yönden dersin, anlatımın ve anlamının kalitesini artırmaktadır. Böylece daha kolay ve kalıcı öğrenmeye destek sağlanmış olmaktadır. Bu sebepten dolayı dijital olmayan ya da dijital her ne türde olursa olsun her materyale önem verip ders içerisinde kullanımı sağlanmalıdır (Nalçacı ve Ercoşkun, 2005). Materyaller eğitim öğretim sürecinde önemli bir yere sahip olmaktadır. Ancak bu materyallerin etkili olabilmesi için öğretmenin materyali doğru seçmesi ve ders esnasında amacına uygun bir şekilde uygulaması da kullanılacak materyalin etkililiğini belirlemede önemli bir yere sahiptir (Billings-gagliardi ve Mazor, 2007).

Derslerde kullanılan materyal türlerinin kendilerine göre bir takım dezavantajlarının olduğu da düşünülmektedir. Dijital olmayan materyallerin bireysel ihtiyaçları karşılamada veya öğrenciye hitap etmekte yetersiz oldukları düşünülmektedir. Bunun yanında yeniliklere uzak olduğu, zor olduğu, ekonomik olmama, kolay kaybolma veya deforme olma gibi bazı dezavantajlara sahip olduğu görüşlerine de yer verilmektedir. Ayrıca bu iki materyal türünün (dijital olmayan – dijital) birbirlerine göre de avantaj dezavantajlarından bahsetmek mümkündür. Geleneksel materyaller ile PowerPoint sunum destekli öğretimin öğrenci erişimine

etkisinin araştırıldığı deneysel çalışmaya göre PowerPoint sunusu ve dijital olmayan materyallerin kullanıldığı iki gruptan PowerPoint sunusu ile ders anlatılan grubun derse karşı daha çok ilgili oldukları ve konuyu daha iyi kavradıkları sonucuna varılmıştır (Akdağ ve Tok, 2008). Bunların yanı sıra dijital materyallerin de kendi içerisinde çeşitli dezavantajları olduğu düşünülmektedir. Bu yöndeki en fazla görüş ise dijital materyallerin öğrenci üzerinde kolaycılık ve tembelliğe sebep olduğu düşüncesidir. Bağımlılık, sınır koyamama gibi olumsuz davranışlara sebebiyet, dikkat dağınıklığı, düşünme becerilerini köreltme, anlatılan konunun kalıcı olmamasına sebebiyet, bütçe, zaman gibi durumlardan dolayı ekonomik olmaması da dijital materyallerin diğer dezavantajları arasında görülmektedir. Özellikle günlük hayatının her aşamasında bilgisayar ve internet olan çocuklara okul ortamında da bu teknolojiler veya bu teknolojilere yardımcı teknoloji ve materyallerin kullanımı çocukların teknolojiden kopamaması, teknolojinin onların hayatlarıymış gibi düşünmelerine dolayısı ile adım attığı yerde teknolojiye tutunmak istemelerine yani bağımlılıklara sebep olabilmektedir (Gökçearslan ve Günbatar, 2012).

Öğretmenlerin dersleri içerisinde kullandıkları dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim sebeplerine bakıldığında, öğretim hedeflerinin en önemli kriter olduğu görülmektedir. Öğrenci özellikleri, araç özellikleri, kısıtlamalar/ekonomiklik, içeriğin doğası, okulun teknolojik imkanları, ulaşılabilirlik, öğretmen tutum alışkanlık ve becerileri ile öğretim ortamının özellikleri de kullanılacak materyalin seçiminde etkili olan diğer unsurlar olarak belirtilmektedir. İyi bir materyalin hazırlanması ya da seçimi, öğrencinin pedagojik özellikleri, ilgileri dikkate alınarak, diğer zamanlarda da kullanılabilmesi için sağlam şekilde tasarlanmış, dersin hedef ve amaçlarına uygun olması gibi özellikleri göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir (Bozkurt ve Akalın, 2015).

Öğretmenlerin dijital ve dijital olmayan materyallere yönelik görüş ve önerilerine bakıldığında her iki materyalin de ayrı ayrı kullanılmasını destekleyenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Her iki materyal türü de düşünüldüğünde bazı durumlara has(ders, konu...) kullanımın doğru olacağını düşünenlerin olduğu görülmekteyken her iki materyal birbirini destekleyecek şekilde kullanılırsa daha etkili ve kalıcı öğrenme olacağını savunan öğretmenlerin olduğu da dikkat çekmektedir. İki materyal türü için ortak düşünülen sonuçların yanı sıra gelişen teknolojiyi içinde

barındıran dijital materyaller için öğretmenlerin kendilerini güncelleyip geliştirmelerinin uygun olacağı düşünülürken bu materyallerin kullanım olanağı bulabilmesi için teknik alt yapının da sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Dağhan, Nuhoglu Kibar, Menzi Çetin, Telli, ve Akkoyunlu (2017)' nun bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerini alarak yapmış oldukları çalışmada 21. yüzyıl insanı bilgiye ulaşabilen, yaşam boyu öğrenmeye açık, problem çözme becerisi gelişmiş vb. özelliklere sahip bireyler olması gerekmektedir. Bütün bunların sağlanabilmesi için ise çağın gerekliliği olan teknolojiyi etkili kullanabilmesi gerekmektedir.

5.2 Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında ilerde yapılacak olan çalışmalara yönelik ve uygulamaya yönelik olmak üzere iki başlık altında aşağıdaki öneriler getirilebilir.

5.2.1 Yapılacak Çalışmalara Yönelik Öneriler

- Çalışmada Konya ilinde eğitim veren öğretmenlere ulaşılabildiği görülmüştür. Daha fazla il ya da bölgedeki daha fazla sayıda öğretmene ulaşıp bölge şartlarına göre öğretmen görüşlerine ulaşılabılır.
- Dijital olmayan materyal ve dijital materyal kullanımı sınıf öğretmenlerinin tüm ders ve içerikleriyle ilgili olmasından dolayı onları seçmemize sebep olmuştur. Ancak farklı branş öğretmenleriyle çalışılarak daha detaylı bir araştırma yapılabilir. Görüşler daha da zenginleştirilebilir.
- Çalışmaya destek veren öğretmenlerin mesleki kıdem yıllarına bakıldığında yaşlarının büyük olduğu tahmin edilmekte ve dolayısı ile dijital materyallere uzak olma ihtimallerinin var olduğu düşünülmektedir. Bu sebepten dolayı mesleğe yeni başlamış öğretmenlere de ulaşılabılırsa daha değişik görüşler alınabilir.
- Öğretmenlerden bazılarının dijital materyal kullanımı konusunda ön yargılı oldukları görülmektedir. Dijital materyallerle öğretmenler bir araya getirilip sorun yaşadıkları alanda çözümler üretilerek öğretmenler bu materyallere karşı daha ılımlı hale getirilebilir.
- Konuya yönelik bundan sonra yapılacak çalışmalarda öğretmen görüşleri alındıktan sonra araştırmaya öğrenciler de dahil edilip gerekirse deneysel yöntem kullanılıp (her iki materyal de uygulanarak) öğretmenlerin duruma yönelik fikirleri tekrar alınabilir. Daha uzun süreli olarak ve öğretmenlerin ön yargılı oldukları materyalleri uygulama veya uygulanmasını görme fırsatı bularak görüş oluşturmaları sağlanabilir.
- Çalışma sınıf öğretmenleriyle gerçekleşti ancak bu öğretmenlerin kaçınıcı sınıfların dersine katıldığı bilgisi de sorgulanırsa yaş grubuna göre bu materyallerin etkileri de daha net anlaşılabilir.

5.2.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Dijital materyallerin temini konusunda sorun yaşayan öğretmenlere bu materyallere ulaşabilecekleri ya da bu materyalleri üretebilecekleri sistem veya uygulamalar gösterilebilir.
- Yapmış olduğumuz çalışmada öğretmenlerin mesleki kıdem yıllarının yüksek olduğu görülmüş bu durum araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarının büyük olma ihtimalini ortaya koymuştur. Bu sonuç dijital olmayan materyaller uzun yıllardan beri uygulamada olduğu için öğretmenlerin bu materyalleri tanıdıkları ancak dijital materyallere uzak oldukları durumunu düşündürmektedir. Güder ve Demir (2018)'e ait sınıf öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi özgüven algılarının çeşitli etmenlere göre araştırıldığı çalışma incelendiğinde, öğretmenlerin yaş düzeyi arttıkça teknoloji seviyeleri düşmekte ve yaş düzeyi yüksek olan öğretmenlerin eski alışkanlıklarını terk etmek istemedikleri sonuçları görülmektedir. Bu çalışma yaş ile dijital teknoloji kullanımının ters orantılı olduğunu destekler niteliktedir. Bu sorunun çözümüyle ilgili yaş seviyesi yüksek olan öğretmenlere teknolojik materyal bulma, seçme ve kullanma üzerine eğitim verilip bu eğitim sonrasında öğretmenlerin görüşleri alınabilir.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, A., & Coşkun, E. (2013). Eğitsel Sosyal Yazılımların Kabul ve Kullanımına Yönelik Bir Model. *Online Academic Journal of Information Technology*, 4(13). <https://doi.org/10.5824/1309>
- Akdağ, M., & Tok, H. (2008). Geleneksel Öğretim ile PowerPoint Sunum Destekli Öğretimin Öğrenci Erişimine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 26–34.
- Akkan, Y., & Çakıroğlu, Ü. (2011). Farklı Branşlardaki Öğretmen Ve Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretiminde Sanal-Fiziksel Manipülatiflere Bakış Açılarının Karşılaştırılması. *International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 22–24.
- Akkoyunlu, B., & Tuğrul, B. (2002). Okulöncesi Çocukların Ev Yaşantısındaki Teknolojik Etkileşimlerinin Bilgisayar Okuryazarlığı Becerileri Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 12–21.
- Ardıç, E., & Altun, A. (2017). Dijital Çağın Öğreneni. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 12–30.
- Ateş, M. (2010). Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Akıllı Tahta Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (22), 409–427.
- Avcu, D. Ü., & Gökdaş, İ. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Kabul ve Kullanım Niyetleri, 3(1), 42–59.
- Ayas, A., Çimer, A., Ekiz, D., Özmen, H., Çalık, M., Yiğit, N., ... Akyıldız, S. (2013). *Eğitim Bilimine Giriş*. (H. Özmen & D. Ekiz, Eds.) (1st ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2012(1), 1–9. Retrieved from <http://dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/>
- Billings-gagliardi, S., & Mazor, K. M. (2007). Student Decisions about Lecture Attendance : Do Electronic Course Materials Matter ?, 82(10), 73–76.
- Bintaş, J., & Bağcıvan, B. (2007). İlköğretim Yedinci Sınıfta Bilgisayar Destekli Geometri Öğretimi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 33–45.
- Bolat, Y. (2016). The flipped classesand education information network (EIN). *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3373. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i2.3952>
- Bozkurt, A., & Akalın, S. (2015). Matematik Öğretiminde Materyal Geliştirmenin ve Kullanımının Yeri, Önemi ve Bu Konuda Öğretmenin Rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27).
- Clements, D. H. (1999). Concrete Manipulatives, Concrete Ideas. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 1(1), 45–60.
- Dağhan, G., Nuhoglu Kibar, P., Menzi Çetin, N., Telli, E., & Akkoyunlu, B. (2017). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Bakış Açısından 21. Yüzyıl Öğrenen ve Öğretmen Özellikleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(2).

- Demiralp, N. (2007). Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373–384. Retrieved from http://www.kefdergi.com/pdf/15_1/373.pdf
- Dindar, H., & Yaman, S. (2003). İlköğretim Okulları Birinci Kademedeki Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 167–176.
- Fidan, N., & Erden, M. (1994). *Eğitime Giriş* (15th ed.). Ankara: Meteksan.
- Fodor, M., & Jaekel, K. (2018). What Does It Take To Have A Successful Career Through The Eyes Of Generation Z-Based On The Results Of A Primary Qualitative Research. *International Journal on Lifelong Education and Leadership*, 4(1), 1–7.
- Garfield, J., & Ahlgren, A. (1988). Difficulties in Learning Basic Concepts in Probability and Statistics: Implications for Research. *Journal for Research in Mathematics Education*, 19(1), 44–63. <https://doi.org/10.2307/749110>
- Göçer, A., & Akgül, O. (2018). Türkçe Eğitiminde Karikatür Kullanımı ve Eğitsel Değeri. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 86–100. <https://doi.org/10.31464/jlere.389852>
- Gökçearslan, Ş., & Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2).
- Gökmen, A., Budak, A., & Ertekin, E. (2016). İlköğretim Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Somut Materyal Kullanmaya Yönelik İnançları ve Sonuç Beklentileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 3, 1213–1228.
- Güder, O., & Demir, M. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Dersine Yönelik Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Özgüven Algılarının Cinsiyet, Yaş Ve Görev Yapılan Okul Türü Açısından İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 51–66.
- Gülbahar, Y. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (K. Selvi, Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gülcü, İ. (2014). Etkileşimli Tahta Kullanımının Avantajları ve Dezavantajlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri.
- Güneş, A. (2012). Dkab Dersinde Teknolojik Materyal Kullanımı ve Dkab Öğretmenlerinin Teknolojik Materyal Kullanma Eğilimleri (Gaziantep İli Örneği). *C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 69–103.
- Kablan, Z., Erkan, B., & Topan, B. (2013). Sınıf İçi Öğretimde Materyal Kullanımının Etkililik Düzeyi : Bir Meta-Analiz Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1629–1644. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1692>
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri : Amasya İli Örneği. *AÜ. Bayburt Eğitim Dergisi*, 1(1), 90–101.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem-A Yayıncılık.

- Kelly, C. A. (2006). Using Manipulatives in Mathematical Problem Solving: A Performance-Based Analysis. *The Mathematics Enthusiast*, 3(2).
- Koçak Usluel, Y., Özmen, B., & Çelen, F. K. (2015). Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1). <https://doi.org/10.17943/etku.14356>
- Korkmaz, Ö., & Tunç, S. (2010). Mesleki-Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar Ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 263–276.
- Koza Çiftçi, Ş., Yıldız, P., & Bozkurt, E. (2017). Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Materyal Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 4(1), 79–89.
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48–61.
- MEB. (2019). EBA. Retrieved from <http://www.eba.gov.tr/>
- MEB. (2020). Türkiye, Koronavirüs Salgınında Ulusal Çapta Uzaktan Eğitim Veren 2 Ülkeden Biri. Retrieved from <https://www.meb.gov.tr/turkiye-koronavirus-salgininda-ulusal-capta-uzaktan-egitim-veren-2-ulkeden-biri/haber/20618/tr>
- Menzi, N., Önal, N., & Çalışkan, E. (2012). Mobil Teknolojilerin Eğitim Amaçlı Kullanımına Yönelik Akademisyen Görüşlerinin Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1), 40–55.
- Moyer, P. S. (2001). Are we having fun yet? How teachers use manipulatives to teach mathematics. *Educational Studies in Mathematic*, 47, 175–197.
- Nalçacı, A., & Ercoşkun, M. H. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Materyaller. *Kazım Karabekir EKilim Fakültesi Dergisi*, (11).
- Orhan, D., Kurt, A. A., Ozan, Ş., Som Vural, S., & Türkan, F. (2014). Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartlarına Genel Bir Bakış. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 2, 65–79.
- Özçelik, D. A. (1988). Prof. Dr. H. Selahattin Ertürk'ün Eğitime Bakış Açısı Düşünce Ve Uygulamalarda Yeni Bir Çağın Başlangıcı Olmuştur. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 31–34.
- Pişkin-Tunç, M., Durmuş, S., & Akkaya, R. (2012). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretiminde Somut Materyalleri ve Sanal Öğrenme Nesnelerini Kullanma Yeterlikleri. *MAT-DER Matematik Eğitimi Dergisi*, 1, 13–20. Retrieved from http://dergi.matder.org.tr/dergiler/sayi1/2piskin_tunc.pdf
- Samancıoğlu, M., & Summak, M. S. (2014). Öğretmenlerin Derslerde Teknoloji Kullanımlarını Etkileyen Faktörler: Kişisel Bilgisayar Kullanımı ve Öğretim Yaklaşımları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 195–207.
- SB. (2020). Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19). Retrieved from <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>
- Seemiller, C., & Grace, M. (2017). Educating and Engaging The Next Generation of

- Students. *About Campus*, 22(3), 21–26.
- Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (3rd ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5th ed.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Stemler, S. E. (2001). An Overview of Content Analysis. *The Marketing Review*, 3(4), 479–498. <https://doi.org/10.1362/146934703771910080>
- Thompson, P. W. (1994). Concrete Materials and Teaching for Mathematical Understanding. *Arithmetic Teacher*, 41(9), 556–558.
- Turan, A. H., & Çolakoğlu, B. E. (2008). Yüksek Öğrenimde Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulü Ve Kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde Ampirik Bir Değerlendirme, 9(1), 106–121.
- Turan, B. (2011). *Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli İle İncelenmesi Ve Sınıf Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama*. *International Journal of Scientific and Research Publications*. <https://doi.org/10.1287/orsc.7.2.136>
- Turan, B., & Haşit, G. (2014). Teknoloji Kabul Modeli ve Sınıf Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*
- Ulaş, A. H., & Ozan, C. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Açısından Yeterlilik Düzeyi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 63–84.
- Ulusoy, K., & Gülüm, K. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85–99.
- Ünlü, M. (2017). Matematik Öğretmen Adaylarının Matematik Derslerinde Öğretim Materyali Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(1), 10–34.
- Uzun, E., Yıldırım, A., & Özden, M. Y. (2013). Students ' Perceptions about Learning Environment of a Distance Course Based on Technology Acceptance Model: A Descriptive Study. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 201–211.
- Yağcı, E., Çelik, L., Başboğaoğlu, U., Ateş, A., Erişen, Y., Çeliköz, N., ... Taşlı, H. (2014). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (8th ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalın, H. İ. (2010). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Yazlık, D. Ö. (2018). Öğretmenlerin Matematik Öğretiminde Somut Öğretim Materyali Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, (August). <https://doi.org/10.26466/opus.417200>
- Yenice, N., Sümer, Ş., Oktaylar, H. C., & Erbil, E. (2003). Fen Bilgisi Derslerinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Dersin Hedeflerine Ulaşma Düzeyine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 152–158.

Yetkin Özdemir, E. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematik Öğretiminde Materyal Kullanımına İlişkin Bilişsel Becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1971), 362–373.

EKLER

EK- 1 Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Onayı

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.16480208
Konu: Araştırma İzni (Kamile KÖDE)

10.09.2019

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Genelgesi.
b) 04/09/2019 tarihli ve 48178250-300-E.15147 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Kamile KÖDE'nin "Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Meram ve Selçuklu ilçelerinde bulunan ekli listede adı yazılı ilkokullarda görevli öğretmenlere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2019-2020 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2019-2020 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Milli Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Genelge (2 Sayfa)
- 2-Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (1 Sayfa)
- 3-Okul Listesi (1 Sayfa)

**ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL VE DİJİTAL OLMAYAN MATERYALLERİ SEÇİM VE KULLANIM
KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ**

Sayın Öğretmenim,

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD'da yüksek lisans yapmaktayım. Tezim kapsamında sizlerin değerli görüşlerine gereksinim duymaktayım. Araştırmamın genel amacı siz öğretmenlerimizin dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinizi belirlemektir. Bu amaca bağlı olarak 10-15 dakikalık görüşlerinize ihtiyacımız vardır. Bu kapsamda vereceğiniz yanıtlar kimliğiniz açık edilmeden sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı her bir soru için verilen boşluğa yazabilirsiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Kamile KÖDE
Yüksek Lisans Öğrencisi
İletişim: kamilekode.94@gmail.com

Cinsiyetiniz.: () K () E

Meslek Kıdem Yılıınız.:

1. Kurumdaki teknolojik imkanlarınız nelerdir?

2. Öğretim süreçleri göz önünde bulundurulduğunda hangi aşamada dijital teknolojiyi kullanırsınız?

3. Dijital veya geleneksel teknolojileri seçiminizde sizi etkileyen faktörler nelerdir?

4. Çocukları dikkate aldığınızda aşağıdaki teknolojileri kullanımınızın sağladığı avantajlar nelerdir?

GELENEKSEL MATERYALLER

DİJİTAL MATERYALLER

07

52

Öğrencinin

Adı-Soyadı: Kamile KÖDE

Numarası: 18830501109

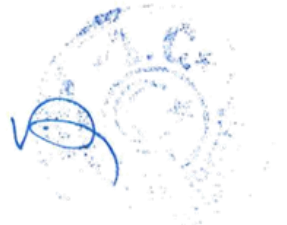
Tez Başlığı: Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi

OKULLAR LİSTESİ

Okul Adı	Bulunduğu İlçe
Faik Altıoklar İlkokulu	Konya – Meram
Hocacihan Hüseyin Yıldız İlkokulu	Konya – Selçuklu
Piri Reis İlkokulu	Konya – Selçuklu
İhsan Özkaşıkçı İlkokulu	Konya – Meram
Barbaros İlkokulu	Konya – Selçuklu

af

M

KONYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ARAŞTIRMA BAŞVURULARINI DEĞERLENDİRME FORMU

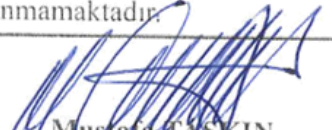
ARAŞTIRMACI ADI VE SOYADI	KAMİLE KÖDE
ÜNİVERSİTE	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
FAKÜLTE/ANABİLİM DALI	EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ
KONUSU	ÖĞRETMELERİN DİJİTAL OLMAYAN MATERYALLERİ SEÇİM VE KULLANIM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ
DEĞERLENDİRME TARİHİ	06.09.2019

SIRA	DEĞERLENDİRME KRİTERİ	UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMA
1	Araştırma öneri ve veri toplama araçlarında;Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun ile yürürlükte olan tüm yasal düzenlemeler ve politika belgelerine uygun olmayan; milli ve manevi değerlere aykırı, kişilik haklarını ihlal edici, cinsiyet, din ve ırk ayrımını körükleyici, belli politik yaklaşımları destekleyici, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesince suç kabul edilen hususları içeren, kişilik ve aile mahremiyetini ifşa edici sorular, ifadeler, resimler ve simgeler var mı?(2017/25 sayılı Genelgenin 3.maddesi)			
2	Araştırma kapsamında katılımcılardan ücret talep ediliyor mu? (2017/25 sayılı Genelgenin 6.maddesi)			
3	Araştırma önerisi ve veri toplama araçlarında ticari amaç güden ifadeler var mı? Kişi, kurum, kuruluş, firma, marka reklamını veya tanıtımını ön plana çıkaran ifade ve öğeler bulunuyor mu?(2017/25 sayılı Genelgenin 7.maddesi)			
4	Araştırma ve veri toplama uygulamaları okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatıyor mu? (2017/25 sayılı Genelgenin 10.maddesi)			

DEĞERLENDİRİCİ GÖRÜŞÜ	Araştırmanın uygulanmasında sakınca bulunmamaktadır.

Ahmet ERDOĞAN
Komisyon Başkanı

KOMİSYON
Mehmet FİLİZ
Üye

Mustafa TAŞKIN
Üye

KONYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ARAŞTIRMA İZİNLERİ DEĞERLENDİRME KOMİSYONU TOPLANTI TUTANAĞI

Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı her tür ve derecedeki okul ve kurumlarda; kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve araştırmacıların yapacakları ulusal ve uluslararası araştırma faaliyet başvurularının değerlendirilmesi amacıyla kurulan "Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu" 09.09.2019 Pazartesi günü saat 14.00'de Şube Müdürü Ahmet ERDOĞAN'ın başkanlığında gerçekleştirmiş olduğu toplantıda aşağıda belirtilen kararları aldı.

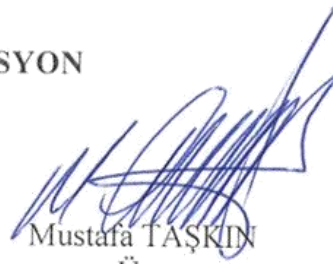
Toplantıda aşağıdaki listede adı geçen araştırmacıların araştırmaları değerlendirilmiştir.

S.N	ARAŞTIRMACININ ADI VE SOYADI	ARAŞTIRMA KONUSU	SONUÇ
1	Kamile KÖDE	Öğretmenlerin Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi	Uygundur.
2	Kleoniki Vlachou BAŞAR	Türkiye'deki Mültecilerin Eğitimi Konulu Araştırma	Uygundur.
3	Süheda KARAPINAR	Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Programında Belirli Gün ve Haftalar Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri	Uygundur.

KOMİSYON

Ahmet ERDOĞAN
Komisyon Başkanı

Mehmet FİLİZ
Üye

Mustafa TAŞKIN
Üye

EK- 2 Necmettin Erbakan Üniversitesi Etik Kurul İzin Belgesi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Meram Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 14567952-050/ 846
Konu :

Tarih : 17-06-2020

Sayın

Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR
N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve
Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

İlgi:29.05.2020 tarihli dilekçeniz;

“Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi” başlıklı, Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR’ ın sorumluluğunda, Kamile KÖDE’ nin yardımcı araştırmacısı olduğu yüksek lisans tez çalışması hakkında Fakültemiz İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulunun 05 Haziran 2020 tarihinde aldığı 2020/2552 sayılı karar ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Saim AÇIKGÖZOĞLU
İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar
Etik Kurul Başkanı

Ek: Etik Kurul Kararı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ MERAM TIP FAKÜLTESİ
İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ DIŞI ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Toplantı Sayısı: 109

Toplantı Tarihi: 06 Haziran 2020

Karar Sayısı: 2020/2552: N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR' ın "Öğretmenlerin Dijital ve Dijital Olmayan Materyalleri Seçim ve Kullanım Kriterlerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili 29.05.2020 tarihli dilekçesi ve ekleri görüşüldü, Kamile KÖDE' nin yüksek lisans tez çalışmasının N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR' ın sorumluluğunda yürütülmesinin uygun olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Not: Çalışma ile ilgili gerekli izin ve yasal sorumluluk araştırmacılara aittir.

Sorumlu Araştırmacı: Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR

Yardımcı Araştırmacı: Kamile KÖDE

ASLI GİBİDİR

05.06.2020

Ömer KONDU

İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurul Sekreteri

EK- 3 Veri Toplama Aracı

ÖĞRETMENLERİN DİJİTAL VE DİJİTAL OLMAYAN MATERYALLERİ SEÇİM VE KULLANIM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

Sayın Öğretmenim,

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD' da yüksek lisans yapmaktayım. Tezim kapsamında sizlerin değerli görüşlerine gereksinim duymaktayım. Araştırmamın genel amacı siz öğretmenlerimizin dijital ve dijital olmayan materyalleri seçim ve kullanım kriterlerinizi belirlemektir. Bu amaca bağlı olarak 10-15 dakikalık görüşlerinize ihtiyacımız vardır. Bu kapsamda vereceğiniz yanıtlar kimliğiniz açık edilmeden sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı her bir soru için verilen boşluğa yazabilirsiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Kamile KÖDE

Yüksek Lisans Öğrencisi

İletişim: kamilekode.94@gmail.com

Cinsiyetiniz..: () K () E

Meslek Kıdem Yılıınız..:

1. Kurumdaki teknolojik imkanlarınız nelerdir?
2. Öğretim süreçleri göz önünde bulundurulduğunda hangi aşamada dijital teknolojiyi kullanırsınız?
3. Dijital veya geleneksel teknolojileri seçiminizde sizi etkileyen faktörler nelerdir?
4. Çocukları dikkate aldığınızda aşağıdaki teknolojileri kullanımınızın sağladığı avantajlar nelerdir?

GELENEKSEL MATERYALLER

DİJİTAL MATERYALLER

5. Çocukları dikkate aldığınızda aşağıdaki teknolojileri kullanımınızın sağladığı dezavantajlar nelerdir?

GELENEKSEL MATERYALLER

DİJİTAL MATERYALLER

6. Bir dersin işlenmesi sürecinde geleneksel veya dijital materyallerin seçim ve kullanımı konusunda hangi faktörler sizde etkili olmaktadır? (Lütfen yazabildiğiniz kadar yazınız.)

7. Öğretmenlerin gelişme noktasında dijital ve geleneksel materyal kullanımı konusunda hangi önerilerde bulunursunuz?

GELENEKSEL MATERYALLER

DİJİTAL MATERYALLER

Teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Kamile KÖDE
Doğum Yeri ve Tarihi : Selçuklu 02.07.1994
Medeni Durumu : Bekar
e-posta : kamilekode.94@gmail.com

Eğitim Bilgileri

İlkokul : Hocacihan Hüseyin Yıldız İlköğretim Okulu
Ortaokul : Piri Reis İlköğretim Okulu
Lise : İMKB Zübeyde Hanım Anadolu Kız Meslek Lisesi
Lisans : Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yüksek Lisans : Necmettin Erbakan Üniversitesi

İş Deneyimi

1. Halk Eğitim Merkezi KOMERK / Usta Öğretici / 2018 – 2020

İlgi Alanları

Ödülleri

Diğer Bilgiler

Yayımları

Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımında Mahremiyet Farkındalıkları İle Gizlilik Durumlarının İncelenmesi – Bildiri Makalesi
Aile ve Çocuk Açısından İnternete Genel Bir Bakış – Bildiri Makalesi